

**UCHWAŁA NR 53/XI/15
RADY GMINY RUTKI**

z dnia 30 grudnia 2015r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rutki
na lata 2016-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2015 r. poz. 1515) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2015 r. poz. 163, 693, 1045, 1058, 1240, 1310, 1607), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rutki na lata 2016-2025 zgodnie z załącznikiem.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

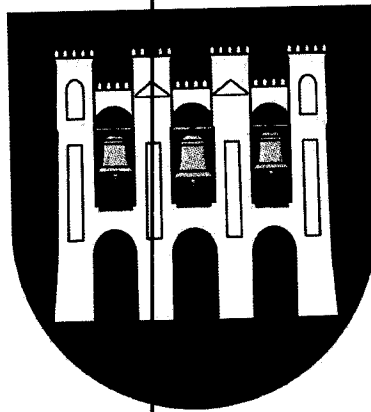
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY

Andrzej Dutkiewicz

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR 53/XI/15 RADY GMINY RUTKI Z DNIA 30 GRUDNIA 2015 r.

**PROJEKT UCHWAŁY NR 53/XI/15 RADY GMINY RUTKI
W sprawie uchwalenia planu budżetu na rok 2016**

RUTKI-KOSSAKI, 2015

Opracowanie:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rutkach,
przy współpracy Urzędu Gminy Rutki,
instytucji i organizacji społecznych z terenu gminy.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
I CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	6
1. DEMOGRAFIA	8
2. SYTUACJA GOSPODARCZA	11
3. ZASOBY GMINY, OBSZARY SPOŁECZNE I PROGNOZY	19
II CZĘŚĆ PROGRAMOWA	51
1. WIZJA STRATEGICZNA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	51
2. HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII	55
III ZARZĄDZANIE I MONITOROWANIE STRATEGII	60
ZAKOŃCZENIE	62

WSTĘP

Rozwiązywanie problemów społecznych stanowi obok rozwoju infrastruktury jedno z najważniejszych zadań każdej gminy. Strategia jest dokumentem wyznaczającym podstawowe kierunki działań instytucji samorządowych oraz planem rozwoju całej wspólnoty lokalnej.

Zgodnie z zaleceniami legislacyjnymi opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Dnia 18 lutego 2005 roku dokument Strategii został przyjęty przez Radę Gminy Rutki w drodze uchwały na lata 2005 – 2015 (uchwała nr 89/XXI/05). Dokument ten stanowił podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu poprawy problemów społecznych występujących w obrębie gminy Rutki. W wyniku poszerzających się problemów społecznych oraz podstawie opinii i oceny społecznej dokonanej podczas spotkania ze społecznością gminy stwierdzono, że uchwalona strategia wymaga aktualizacji. W dniu 26 sierpnia 2008 roku Rada Gminy Rutki uchwałą nr 75/XVII/08 zmieniła w/w dokument poprzez aktualizację i opracowanie według standardów partycypacji społecznej wraz z zespołem reprezentującym społeczność lokalną. We wrześniu 2015 roku podjęto decyzję o opracowaniu nowego dokumentu strategicznego, oddającego aktualną sytuację społeczną i potrzeby gminy. Przygotowano pisma do organizacji i instytucji badające potrzeby i zasoby społeczne, zarządzeniem nr 10/15 Wójta Gminy Rutki z dnia 16 listopada 2015 r. powołano Zespół ds. opracowania i monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rutki na lata 2016-2025. Zespół spotkał się w listopadzie 2015r., by dokonać weryfikacji zebranych z gminnych instytucji danych statystycznych, określić cele i kierunki działania.

Podczas prac nad dokumentem wykorzystano zapisy gminnych programów, projektów, raportów oraz wykorzystano Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej z lat 2010, 2012 i 2014. Strategia została przygotowana na lata 2016 - 2025.

Dokument składa się z 3 części, wstępu i zakończenia. Przedstawiają one kolejno - stan aktualny sytuacji społecznej w gminie - rozdział I, misję i cele oraz harmonogram realizacji - rozdział II, zaś rozdział III - sposoby wdrażania i monitorowania.

O prezentowanym kształcie Strategii zdecydowała różnorodność problemów społecznych występujących w gminie, a także konieczność wzięcia pod uwagę aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,

-
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
 - ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
 - ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
 - ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
 - ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
 - ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
 - ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
 - ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
 - ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Konstruując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych należało pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców gminy. Krytyczna analiza dokumentów programowych na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym, tak by wpisywać się własnymi konstrukcjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalno-prawną. Skorzystano między innymi z:

- Strategii Rozwoju Kraju 2020,
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego do 2020,
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020,
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020,
- Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w latach 2014-2020,
- Strategii Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020,
- Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 r.,
- Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2010-2018,
- Strategii Rozwoju Powiatu Zambrowskiego do 2020 r.

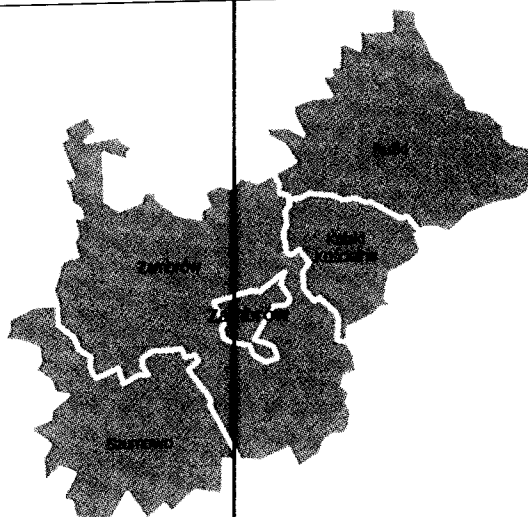
Dzięki refleksji nad powyższymi dokumentami prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rutki na lata 2016-2025 uwzględnia wymiar krajowej, regionalnej i lokalnej polityki publicznej.

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Gmina Rutki położona jest w Dolinie Narwi, w centralnej części województwa podlaskiego, w powiecie zambrowskim – jako gmina wiejska. Graniczy z gminami Wizna, Zawady, Kobylin Borzymy, Kulesze Kościelne, Zambrów i Łomża. Powierzchnia gminy Rutki wynosi 200,2 km², co stanowi 20 020 ha. Na terenie gminy znajduje się 46 miejscowości, w tym 41 sołectw. Pod względem administracyjnym gmina Rutki do 31.12.1998r. należała do województwa łomżyńskiego, natomiast od 01.01.1999r. należy do województwa podlaskiego.

Gmina jest jedną z pięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu zambrowskiego. Obok miasta i gminy Zambrów w skład powiatu wchodzi gminy: Kołaki Kościelne, Szumowo i Rutki.

Rycina 1. Gmina Rutki na tle powiatu

Powiat Zambrowski jest przyjazny inicjatywom gospodarczym, przyrodzie i człowiekowi. Zarówno bogata historia, jak i współczesny potencjał regionu zobowiązują władze do tworzenia najkorzystniejszych warunków rozwoju i zapewnienia godnych warunków życia jej przedsiębiorcom i gospodarnym mieszkańcom. Atutem regionu jest wysoki poziom rolnictwa.

Według podziału fizyczno-geograficznego Gmina Rutki położona jest w zasięgu dwóch mezoregionów: Kotliny Biebrzańskiej i Wysoczyzny Wysokomazowieckiej. Kotlina Biebrzańska zajmuje północną część gminy. Jest to rozległe, zabagnione obniżenie, które w okresie zlodowacenia wiślańskiego funkcjonowało jako pradolina, odprowadzająca wody lodowcowe płynące w kierunku południowym do Narwi. Wysoczyzna Wysokomazowiecka ograniczona jest od północy Kotliną Biebrzańską, od wschodu Doliną Górnej Narwi i kompleksem lasów Czerwonego Boru od zachodu. Teren gminy Rutki należy do wschodniej (podlaskiej) dzielnicy klimatycznej. Klimat jest tu surowszy

i bardziej zmienny niż w Polsce centralnej. Jest to bowiem strefa ścierania się wpływów klimatu nadmorskiego z klimatem kontynentalnym. W obszarze gminy znajdują się dwa rezerваты przyrody: „Bagno Wizna I” i „Bagno Wizna II”. Rezerваты te utworzone zostały w roku 1967 na obszarze zmeliorowanego kompleksu torfowiskowego.

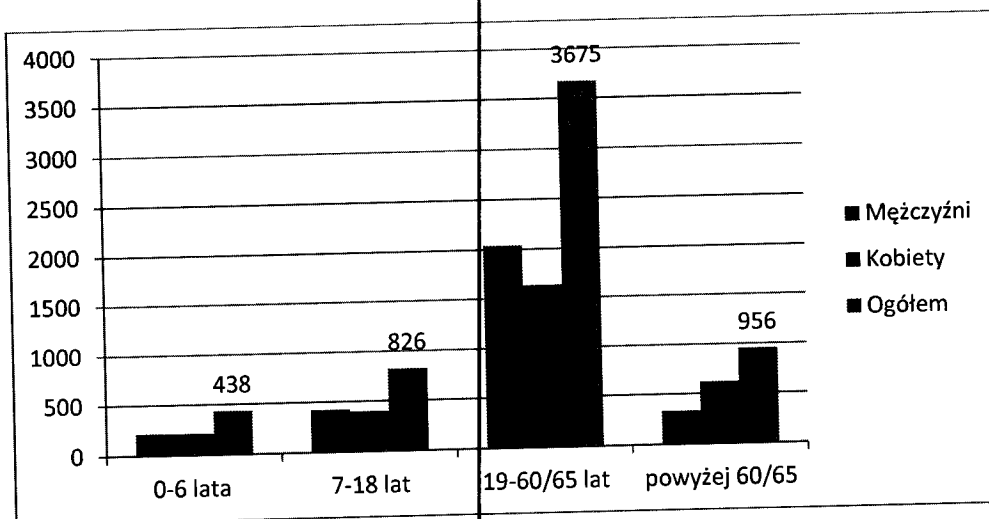
W obrębie gminy Rutki znajdują się tereny o wybitnych walorach turystycznych i wypoczynkowych. Dolina Narwi to doskonały rejon do uprawiania turystyki i sportów wodnych. Narew jest jednym z piękniejszych szlaków kajakowych w Polsce. Biebrzański Park Narodowy, Narwiański Park Narodowy i Łomżyński Park Krajobrazowy, znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie gminy stanowią doskonałą bazę turystyki edukacyjnej. W związku z tym wytyczony został szlak rowerowy łączący się ze szlakami rowerowymi w gminie Wizna, Zawady i Piątnica zapewniając połączenie tras turystycznych z położonym w najbliższym sąsiedztwie Biebrzańskim Parkiem Narodowym i Łomżyńskim Parkiem Krajobrazowym Doliny Narwi.

Potencjał do rozwoju funkcji turystycznej stanowią też obiekty o wybitnym znaczeniu jako zabytki architektoniczno-historyczne, jak np. kościół narodowy XVI wieku w Rutkach z ciekawą dzwonnica, usytuowaną przed wejściem głównym do świątyni. W miejscowości Rutki znajdują się także drewniane i murowane domy pochodzące z przełomu XIX i XX wieku oraz pamiątkowy pomnik – obelisk z napisem: „Polegli za ojczyznę Nieznani Żołnierze Powstania Styczniowego 1863r.” Zachowały się także fragmenty przedwojennej synagogi wmurowane w gruntownie przebudowany dom. Teren Gminy to także obszar naznaczony szlakami walk i miejscami bitew, spośród których najważniejsze to Mężenin i Szlasy Lipno z okresu powstania styczniowego, Rutki, Kalinówka, Kołomyja i Pruski, gdzie boje z Niemcami toczył 2 Pułk Ułanów Grochowskich w dniach 10-12 września 1939 roku. W czasie II wojny światowej w całej okolicy funkcjonowały dobrze zorganizowane oddziały Armii Krajowej.

I. DEMOGRAFIA

Według danych Urzędu Gminy w Rutkach, na dzień 31.12.2014 r. zamieszkiwały w niej 5 895 osoby, w tym 3 019 mężczyzn i 2 876 kobiet.

Wykres 1: Ludność Gminy Rutki wg płci i wieku w 2014 roku

Dane: Urzędu Gminy Rutki, Ewidencja Ludności

Wśród mieszkańców 21,5% - czyli 1264 to osoby, dzieci i młodzież w wieku przedprodukcyjnym, 62,3% - czyli 3675 osób w wieku produkcyjnym oraz 16,2% - czyli 956 osób w wieku poprodukcyjnym (333 mężczyzn powyżej 65 roku życia i 623 kobiet powyżej 60 roku życia). W odniesieniu do ogólnopolskiej tendencji, znacznego powiększania się grupy osób w wieku senioralnym , gmina Rutki ma dobre wskaźniki procentowe.

Tabela 1: Struktura mieszkańców Gminy Rutki w wybranych latach:

Dane z roku:	Wiek: 0-18 lat	Wiek: 19-60/65 lat	Wiek: powyżej 60/65 lat	Razem
2010	1421	3696	968	6085
2012	1322	3708	958	5988
2014	1264	3675	956	5895
	Spadek	Spadek	Spadek	Spadek

Dane: Urząd Gminy Rutki, Ewidencja Ludności

Analizując tabelę Nr 1 dotyczącą liczby mieszkańców z podziałem na wiek można zauważyć niekorzystne zjawisko tendencji spadkowej, która w ostatnich latach ulega stopniowemu nasileniu. Zmniejszenie to związane jest z odpływem ludności najczęściej do okolicznych miast i wyjazdów zagranicznych w poszukiwaniu pracy. Odnotowano systematycznie **zmniejszającą się** liczbę dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-18 lat), co jest związane z malejącą dzietnością rodzin. Utrzymuje się liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn), chociaż w niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób będzie w wieku produkcyjnym, z uwagi na fakt, iż wiek aktywności zawodowej jest obecnie wydłużony do 67 lat. **Niezależnie od tego, grupa seniorów z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego wymaga dostosowania do jej potrzeb odpowiedniej sfery usług społecznych.**

Udział osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie **prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55 roku życia**. Proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasu życia.

Trend spadku liczby ludności w wiejskiej gminie Rutki jest nie zgodny z prognozowanym przez Główny Urząd Statystyczny przebiegiem procesów w miastach i na obszarach wiejskich. Prognozuje się, że w miastach do 2035 r. będziemy obserwować nieustanny ubytek ludności, to na terenach wiejskich do 2022 r. liczebność zamieszkującej tam populacji będzie wzrastała, zaś przez kilkanaście następnych lat przewiduje się niewielki spadek. W 2035 r. liczba ludności zamieszkującej obszary wiejskie będzie nieznacznie mniejsza od stanu z końca 2007 roku¹.

Mimo znaczących – jak wykazują badania - zmian w trybie życia Polaków, nadal wysoki odsetek osób pali papierosy, znaczna liczba osób zmagających się z nadwagą, co ma również negatywny wpływ na poziom umieralności. Zgodnie z założeniami, przewidywane są w Polsce² największe zmiany w natężeniu zgonów wśród mężczyzn w wieku 40-64 lata, wśród kobiet w wieku 50-59 oraz w najmłodszych rocznikach wieku. Prognozowane przeciętne dalsze trwanie życia mężczyzn wzrośnie do poziomu 77,1 w 2035, zaś kobiet o niewiele ponad 3 lata tj. do 82,9 w 2035r. Różnica między przeciętnym dalszym trwaniem życia kobiet i mężczyzn z obecnych 8,7 lat zmniejszy się do 5,8 lat. Zatem nadal będzie utrzymywać się nadumieralność mężczyzn, jednak jej skala będzie znacznie mniejsza.

Na podstawie danych statystyki ruchu naturalnego ludności, prowadzonego przez Urząd Gminy Rutki, można zaobserwować na przestrzeni pięciu lat niewielki spadek zarówno liczby urodzeń, jak i zawieranych małżeństw.

¹ Prognoza ludności Polski, GUS, 2008-2035

² Prognoza ludności Polski, GUS, 2008-2035

Tabela 2. Ruch naturalny ludność w gminie Rutki w latach 2010-2014

Rok	2010	2012	2014
zgony	62	74	48
urodzenia	65	55	63
małżeństwa	44	40	40
rozwoły	11	11	12
Wymeldowanie z pobytu stałego	102	64	81
zameldowanie na pobyt stały	47	36	47

Dane: Urząd Gminy Rutki, Ewidencja Ludności

Tabela Nr 2 dane dotyczące liczby ludności, liczby urodzeń i zgonów możemy zaobserwować także niekorzystne zjawisko jakim jest ujemny przyrost naturalny, który prawdopodobnie utrzyma się w przyszłości. W tej sytuacji pozytywnym zjawiskiem wydaje się fakt, że liczba urodzeń na przestrzeni tych lat jest na zbliżonym poziomie. Natomiast liczba zgonów porównując rok 2010 i 2014 zmniejszyła się z 62 na 48.

Należy też zauważyć, iż saldo migracji mieszkańców gminy znacznie wzrasta, w roku 2014 wynosiło -34 osoby. Należy zatem podjąć działania mające na celu zahamowanie tego niekorzystnego zjawiska.

Prognoza demograficzna musi znaleźć swoje odzwierciedlenie w celach strategicznych i działaniach zarówno samorządu lokalnego, jak i zmianach legislacyjnych sprzyjających polityce prorodzinnej, aktywności senioralnej i osób dorosłych oraz lokalnej służącej budowaniu dobrego klimatu dla rodzin z dziećmi.

2. SYTUACJA GOSPODARCZA

Powiat Zambrowski, a tym samym gmina Rutki posiada korzystne położenie geograficzne, na krzyżujących się ważnych szlakach komunikacyjnych. Przez gminę prowadzą drogi o znaczeniu międzynarodowym, krajowym, regionalnych i lokalnym. Stan dróg gminy Rutki jest zadowalający. Miejscowości w gminie zaopatrywane są w wodę z czterech wodociągów grupowych. Na terenie gminy istnieją dwie biologiczno-mechaniczne oczyszczalnie ścieków zlokalizowane w Grądach Woniecko i Mężeninie. Cała gmina ma dostęp do sieci telefonicznej.

Gmina Rutki ma charakter rolniczy, większość mieszkańców pracuje we własnych gospodarstwach rolnych. Na terenie gminy funkcjonuje 837 gospodarstw rolnych. Użytki rolne zajmują 75%, grunty leśne 17% powierzchni ogólnej³. Przeważają gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha. Rolnictwo jest podstawą gospodarki. Przeważają grunty III i IV klasy bonitacyjnej.

Grunty orne gmina	I – II klasy	III – IV klasy	V – VI klasy	Nieklasyfikowane
Rutki	0,0%	65%	34%	0,06%

Dane: Program Rozwoju Powiatu Zambrowskiego do roku 2020

Podstawą gospodarki rolnej podobnie jak w całym regionie jest produkcja mleka, hodowla bydła i trzody chlewnej. Rolnicy są głównymi dostawcami mleka Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Grajewie MlekoPol oraz Spółdzielni Mleczarskiej Mlekovita w Wysokiem Mazowieckiem.

Jako teren rolniczy posiada wiele cech uwarunkowań, które tworzą szanse umiarkowanego rozwoju gospodarczego tego obszaru. Malownicze obszary leśne i nieskażone przemysłem środowisko stwarzają znakomite warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji.

Poza sektorami rolniczymi i publicznymi (urząd gminy, szkoły, ochrona zdrowia) mieszkańcy gminy zajmują się drobnym handlem i usługami dla ludności miejscowej i przyjezdnej. Najważniejsze profile gospodarcze to handel, usługi budowlane, transportowe, gastronomiczne. Na obszarze gminy działają drobne zakłady rzemieślnicze i usługowe, zakłady stolarskie i produkcji spożywczej.

Z centralnej ewidencji i informacja o działalności gospodarczej gminy Rutki aktualnie w gminie zarejestrowanych jest 201 przedsiębiorców (osób fizycznych): rolnictwo, leśnictwo i łowiectwo – 8, budownictwo – 35, handel – 48, transport – 13, działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – 9 i pozostała działalność – 88.

³ Dane GUS, 2010r.

Przedsiębiorcy działający na terenie gminy pod względem płci: kobiety – 83, mężczyźni – 180.
Działalność prowadzona wyłącznie w formie spółek cywilnych w 2010 roku – 7, w 2014 roku – 13.⁴

Według danych GUS liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Rutki przedstawia się następująco:

Tabela 3. Podmioty gospodarcze i ich specyfikacja w gminie Rutki

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2014
PODZIAŁ WG KLAS WIELKOŚCI			
ogółem	314	302	304
0-9	305	293	294
10-49	8	8	9
50-249	1	1	1
250-999	0	0	0
1000 i więcej	0	0	0
SEKTOR PUBLICZNY			
ogółem	11	12	12
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	10	11	9
SEKTOR PRYWATNY			
ogółem	303	290	291
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	238	219	219
spółki handlowe	7	12	13
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1
spółdzielnie	3	3	3
RODZAJE DZIAŁALNOŚCI PKD			
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	27	20	14

⁴ Dane Centralna ewidencja i informacja o działalności gospodarczej Gminy Rutki.

przemysł i budownictwo	93	89	93
pozostała działalność	194	193	197

Dane: GUS

Tabela 4 . Sytuacja osób pracujących

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2014
Pracujący wg płci			
ogółem	297	293	425
mężczyźni	156	146	258
kobiety	141	137	167
Pracujący na 1000 ludności			
ogółem	50	48	73

Dane: GUS

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zambrowie główny problem jaki występuje na lokalnym rynku pracy to nadal niedostateczna liczba miejsc pracy. Prowadzi to do obniżenia standardu życia ludności. Pozostawanie bez zatrudnienia przez dłuższy czas ogranicza szanse na podjęcie pracy, a tym samym przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Na poziom bezrobocia w gminie Rutki bardzo duże znaczenie miała prywatyzacja zakładów zarówno w naszej gminie, jak i gminach sąsiednich. Obecnie bezrobotni dojeżdżają do pracy do pobliskich miast Zambrowa i Łomży. Każda prywatyzacja powodowała zmniejszenie się liczby zatrudnionych, a poszerzał się krąg bezrobotnych. Likwidacja miejsc pracy w istniejących jeszcze zakładach w Rutkach również przyczyniła się do wzrostu bezrobocia, między innymi Gminna Spółdzielnia „SCH” zatrudniała ponad 200 osób, Spółdzielnia Kółek Rolniczych, w której pracowało ponad 100 osób. Na poziom bezrobocia wpłynęła również likwidacja PGR w Grądach Woniecko, w którym pracowało ponad 500 osób, co spowodowało ubożenie ludności tej wsi, ponieważ był to jedyny zakład dający możliwość zatrudnienia dla większej liczby osób.

Na terenie gminy nie ma zakładów przemysłowych, w których bezrobotni mogliby znaleźć pracę. Z analizy zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy wynika, że są to głównie drobni przetwórcy, zajmujący się handlem spożywczym, bądź drobnymi usługami, którzy nie

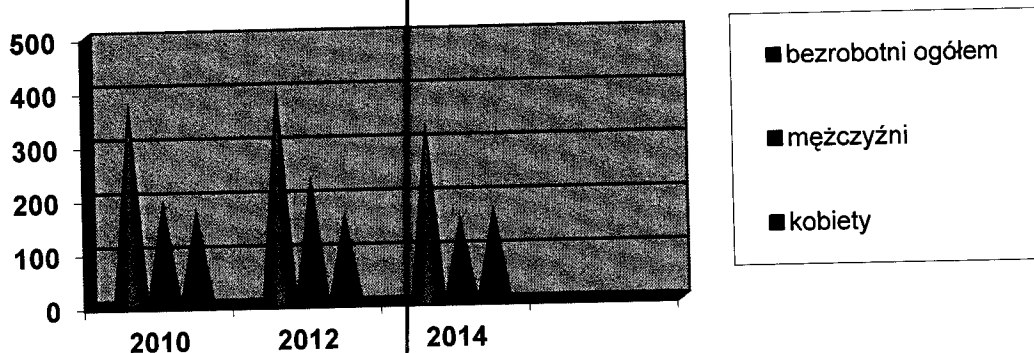
tworzą nowych miejsc pracy, lecz sami prowadzą swoje zakłady. Zjawisko to nie sprzyja spadkowi bezrobocia, a osoby poszukujące pracy są zmuszeni szukać zatrudnienia daleko od miejsca zamieszkania. Rozwiązaniem istniejącego stanu rzeczy będzie jedynie tworzenie nowych miejsc pracy, a te mogą być tworzone poprzez rozwój bądź powstanie nowych zakładów pracy. W Grądach Woniecko przed kilkoma laty powstał Zakład Karny, lecz praca w tego typu jednostce wymaga specjalistycznych kwalifikacji i predyspozycji. Obecnie powstał sklep Lewiatan, który zatrudnia osoby z terenu gminy, inne znalazły zatrudnienie przy pracach drogowych w związku z przeprowadzanym remontem drogi S-8. Stan bezrobocia w gminie Rutki przedstawia poniższa tabela;

Tabela 5. Liczba osób bezrobotnych w gminie w latach 2010- 2014

	2010	2012	2014
BEZROBOCIE REJESTROWANE			
Bezrobotni zarejestrowani wg płci			
ogółem	380	407	334
mężczyźni	198	237	157
kobiety	182	170	177
Bezrobotni z prawem do zasiłku			
ogółem	40	38	25
mężczyźni	30	30	14
kobiety	10	8	11
Długotrwale bezrobotni			
ogółem	213	232	209
mężczyźni	104	122	91
kobiety	109	110	118
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci			
ogółem	10,3	11,0	9,1
mężczyźni	9,6	11,5	7,7
kobiety	11,1	10,4	10,9

Dane : Powiatowy Urząd Pracy w Zambrowie

Wykres 2. Stopa bezrobocia w gminie Rutki

Według danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Zambrowie liczba osób bezrobotnych w gminie Rutki w latach 2010-2014 była zmienna. Ogółem w 2010 roku zarejestrowanych bezrobotnych było 380, natomiast w roku 2014 - 334 osoby. Wśród mieszkańców gminy pozostających bez pracy kobiety stanowią ponad połowę zarejestrowanych bezrobotnych. Udział procentowy bezrobotnych kobiet w stosunku do roku 2014 wzrósł do 177, zaś w 2012r. zarejestrowanych kobiet było 170. Liczba mężczyzn uległa zmniejszeniu w 2012r. wyniosła 237, zaś w 2014r. - 157. **Bezrobotni z prawem do zasiłku w 2014r. to zaledwie 25 osób. Dużą grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotni, aż 209 osób, w tym 118 kobiet.**

W latach 2010 - 2014 w powiecie zambrowskim liczba zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do ludności aktywnej zawodowo była wyższa w stosunku do województwa podlaskiego i kraju. Zarówno w powiecie, województwie, w kraju, jak i w gminie w analizowanym okresie odnotowuje się zmniejszenie stopy bezrobocia, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 6. Poziom bezrobocia w kraju, w województwie, powiecie i gminie

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2014
POLSKA	12,4	13,4	11,5
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE	13,8	14,6	13,1
POWIAT ZAMBROWSKI	14,7	16,8	14,0
GMINA RUTKI	10,3	11,0	9,1

Dane : Powiatowy Urząd Pracy w Zambrowie

Przy niskim wskaźniku osób bezrobotnych należy zwrócić uwagę, że ze względu na rolniczy charakter gminy można przewidywać, że część osób zatrudnionych w rolnictwie jest nadwyżkowa

w stosunku do charakteru i wielkości produkcji rolnej. Bezrobocie agrarne ma zapewne wpływ na prezentowane dane liczbowe dotyczące osób niezatrudnionych, a tych, którzy figurują w statystykach Urzędu Pracy w Zambrowie.

Poniższa tabela, opracowana przez PUP w Zambrowie prezentuje charakterystykę bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia.

Tabela 7. Bezrobotni na przestrzeni lat 2010-2014

WYSZCZEGÓLNIENIE		2010	2012	2014
Czas pozostawania bez pracy w m-c	do 1	50	36	31
	1-3	91	60	47
	3-6	50	62	53
	6-12	60	67	51
	12-24	78	75	53
	pow. 24	51	107	99
Wiek	18-24	116	106	76
	25-34	108	121	96
	35-44	67	74	66
	45-54	59	71	59
	55-59	22	26	31
	60 lat i więcej	8	9	6
Wykształcenie	wyższe	18	18	21
	policealne i śr. zawodowe	75	85	59
	średnie ogólnokształcące	42	36	26
	zasadnicze zawodowe	99	98	95
	gimnazjalne i	146	170	133

	poniżej				
Staż pracy ogółem	do 1 roku		59	68	57
	1-5		106	116	89
	5-10		33	38	46
	10-20		47	46	38
	20-30		15	24	15
	30 lat i więcej		3	3	1
	bez stażu		117	112	88
Ogółem			380	407	334

Dane : Powiatowy Urząd Pracy w Zambrowie

Wg stanu na 31.12.2014 r. w grupie bezrobotnych stosunkowo dużo było ludzi młodych (18-34 lata), często nieposiadających doświadczenia zawodowego. Stosunkowo najmniej liczną grupą osób bezrobotnych były osoby w wieku powyżej 55 roku życia.

Liczba bezrobotnych w wieku do 24 lat zmalała, w roku 2010 wyniosła 116, w 2014 roku 76, podobny spadek zauważa się w przedziale wiekowy 25-34 lata, w roku 2010 wynosiła 108 a w 2014 roku 96. Natomiast liczba bezrobotnych powyżej 55 roku życia zwiększyła się w stosunku do roku 2010 z 22 na 31 osób. Bezrobotnych nowo zarejestrowanych w ciągu miesiąca grudnia 2010r. było 77, a w 2014r. 42 osoby. Wyrejestrowanych w grudniu 2010 było 32 osoby, natomiast w 2014r. 29 osób.

Według danych PUP wynika, że najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni nie posiadający żadnego zawodu. Są to osoby nie posiadające świadectwa czy dyplomu ukończenia szkoły lub odpowiedniego kursu oraz osoby, które nie posiadają udokumentowanej ciągłości pracy w okresie minimum 1 roku w tym samym zawodzie. Grupa bezrobotnych bez zawodu obejmuje głównie osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

W rejestrach urzędu pracy największą grupę stanowiły osoby bezrobotne przebywające na rynku pracy przez okres od 1-5 lat, nie mniej liczna grupa osób to długotrwale bezrobotni i osoby bez doświadczenia zawodowego. Najmniejszą grupę stanowią osoby ze stażem powyżej 30 lat pracy.

Na koniec 2014 r. w zambrowskim urzędzie pracy najwięcej osób zarejestrowanych z gminy Rutki posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej oraz zawodowe. Najmniejsza grupa osób

bezrobotnych legitymowała się wykształceniem wyższym. Bezrobocie w gminie Rutki jest bardzo dużym problemem. Mimo spadku, co wynika z wcześniejszej analizy, problem dotyczy w szczególności osób, które mają niskie wykształcenie, brak kwalifikacji zawodowych, uzależnienie od pomocy społecznej, dziedziczenie bezrobocia oraz brak miejsc pracy na terenie naszej gminy. Wszystkie te czynniki kumulują się ze sobą i powodują niską samoocenę, małą aktywność zawodową, co doprowadza społeczeństwo do kompleksów. Poprzez kompleksy pogłębia się frustracja, czyli poczucie winy i rodzaj wstydu, że nie okazał się dość fachowy, dość utalentowany, dość konkurencyjny, by ów nowoczesny i ze wszech miar atrakcyjny świat gospodarki rynkowej okazał się jego światem.

Podsumowanie i prognozy:

- W gminie Rutki dominuje i utrzymuje się stale na wysokim poziomie usług rolnictwo-hodowla trzody chlewnej i bydła mlecznego, z dobrymi rynkami zbytu.
- Wśród prywatnych podmiotów gospodarczych aż 96% to małe przedsiębiorstwa, z reguły rodzinne do 9 osób. Na terenie gminy 219 osób fizycznych prowadziły działalność gospodarczą, wśród nich największą grupę stanowią usługi handlowe, budowlane, transportowe i gastronomiczne.
- Na terenie Gminy Rutki występuje niski poziom (10,3 % w roku 2010, 9,1% w roku 2014) bezrobocia rejestrowanego, który można określić w miarę stałym – wahania 1 % na przestrzeni ostatnich czterech lat. Należy dbać o utrzymanie minimalnego bezrobocia, a także poszukiwać efektywnych rozwiązań wobec osób z grup ryzyka.
- Wśród osób bezrobotnych w grupach ryzyka przeważają osoby młode w wieku 18-34 lata, bez stażu i ze stażem pracy do 1 roku, posiadający wykształcenie zawodowe i niższe.
- **Wciąż w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy są bezrobotni długotrwale powyżej 24 miesięcy, bez prawa do zasiłku - ich liczba sukcesywnie wzrasta.**
- Należy również dokonać diagnozy lokalnej obszar bezrobocia agrarnego w celu rozpoznania zjawiska i zaplanowania działań niezbędnych w tym obszarze.
- Szansą dla gminy i powiatu może być rozwój turystyki i agroturystyki oraz rolnictwa ekologicznego. Powiat Zambrowski oferuje przyjezdnym wiele pensjonatów agroturystycznych o najróżniejszych standardach, które powinny zadowolić nawet najbardziej wymagającego turystę przyjeżdżającego na wczasy⁵.

⁵ Podlaskie Obserwatorium Rynku Pracy i prognoz Gospodarczych, WUP Białystok, 2014

3. ZASOBY GMINY, OBSZARY SPOŁECZNE I PROGNOZY

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy, działające w obszarze polityki społecznej i rozwiązujące dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe. W każdym z prezentowanych poniżej obszarów diagnostycznych umieszczono informację jednocześnie o tych właśnie instytucjach. Taki opis stanowi prezentację rzeczywistego stanu zarówno potrzeb, jak i infrastruktury oraz kapitału społecznego.

EDUKACJA I KULTURA

W gminie Rutki w roku szkolnym 2014/2015 edukacja odbywała się w czterech placówkach szkolnych, w których zlokalizowano także oddziały przedszkolne:

1. Szkoła Podstawowa im. 2 Pułku Ułanów Grochowskich w Rutkach, ul. 11 Listopada 7a, wyposażona w 16 sal lekcyjnych i pracownię komputerową. W skład kadry pedagogicznej tej szkoły wchodzi 27 nauczycieli, w tym 2 w niepełnym wymiarze czasu pracy, 3 pracowników obsługi i 3 pracowników wykonujących zadania jako pomoc nauczyciela. Przy szkole podstawowej funkcjonuje Punkt Przedszkolny wyposażony w 3 sale dla dzieci w wieku 3-4 lata.
2. Szkoła Podstawowa im. Kpt. Władysława Raginisa w Grądach Woniecko, wyposażona w 9 sal lekcyjnych, pracownię komputerową i salę gimnastyczną. W skład kadry pedagogicznej tej szkoły wchodzi 12 nauczycieli, w tym 6 w niepełnym wymiarze czasu pracy oraz 4 pracowników obsługi.
3. Szkoła Podstawowa w Kołomyi – wyposażona w 5 sal lekcyjnych, pracownię komputerową i salę gimnastyczną. W skład kadry pedagogicznej tej szkoły wchodzi 9 nauczycieli, w tym 4 w niepełnym wymiarze czasu pracy oraz 2 pracowników obsługi.
4. Gimnazjum w Rutkach, ul. 11 Listopada 7a, wyposażone jest w 12 sal lekcyjnych i pracownię komputerową. W skład kadry pedagogicznej wchodzi 19 nauczycieli, w tym 3 w niepełnym wymiarze czasu pracy oraz 3 pracowników obsługi.

Ogółem do gminnych szkół w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało 710 dzieci.

Tabela 8. Liczba dzieci w szkołach gminnych

Rok szkolny	2010/2011		2012/2013		2014/2015	
	Liczba dzieci	W tym dowożonych	Liczba dzieci	W tym dowożonych	Liczba dzieci	W tym dowożonych
Punkt przedszkolny	67	-	93	-	77	-
Oddziały przedszkolne						
- w Rutkach	40	-	37	-	40	-
- w Grądach Woniecko	11	-	14	-	14	-
- w Kołomyi	7	-	20	-	13	-
Razem	58	-	71	-	67	-
Szkoły Podstawowe						
- w Rutkach	279	228	261	273	268	266
- w Grądach Woniecko	47	-	56	-	63	-
- w Kołomyi	44	41	43	44	50	43
Razem	370	269	360	317	381	309
Gimnazjum w Rutkach	226	164	213	163	185	141
Razem	721	433	737	480	710	450
Punkt przedszkolny, oddziały, Sp i Gimnazjum						

Dane : Dane własne szkół z terenu gminy

Tabela wskazuje na 14% spadek ilości dzieci w gimnazjum, natomiast w szkołach podstawowych liczba uczniów utrzymuje się na podobnym poziomie, na pewno duży wpływ ma tutaj obowiązek szkolny 5-cio latków. W Szkołach Podstawowych w Grądach Woniecko i w Kołomyi przy niewielkiej liczbie uczniów zauważa się wzrost uczniów do 15%. Podobny wzrost nastąpił w 3-4 latkach korzystających z Punktu Przedszkolnego.

Z powyższej tabeli wynika, że do szkół podstawowych i gimnazjum większość dzieci jest dojeżdżająca. Dzieci dochodzące to te, które zamieszkują miejscowość Grądy Woniecko, Kołomyję i miejscowość Rutki-Kossaki, w których znajdują się siedziby szkoły. Dzieci dowożone są 5-oma

autobusami, których usługę świadczy firma przewoźowa, wybrana w trybie konkursowym, a koszty z tym związane pokrywa Urząd Gminy w Rutkach.

Obok podstawowych zadań edukacyjnych szkoły wypełniają też funkcje opiekuńcze, rozwój kultury w bibliotekach szkolnych oraz zapewniają aktywność fizyczną i rekreację na placach zabaw i boiskach szkolnych.

Inna infrastruktura edukacyjna dostępna dla dzieci i rodziców:

1. Biblioteki szkolne,
2. Centrum Kształcenia na Odległość na Wsiach w Rutkach-Kossakach,
3. 7 świetlic wiejskich w Rutkach-Kossakach, Kalinówce-Basie, Zambrzycach-Krółach, Zambrzycach-Kapustach, Mężeninie, Ożarkach-Olszance, Ożarach Wielkich,
4. Place zabaw przy SP w Rutkach, SP w Grądach Woniecko, SP w Kołomyi,
5. Stołówki szkolne w SP w Rutkach i w SP w Grądach Woniecko,
6. Miejsce do wydawania posiłków – SP w Kołomyi.

W wielu placówkach dzieci, oprócz realizowanej podstawy programowej, uczestniczyły w zajęciach dodatkowych w ramach kół zainteresowań: przedmiotowych, artystycznych i sportowych. W SP w Grądach Woniecko aktywnie działa Uczniowski Klub Sportowy.

Ponadto placówki włączają się w programy edukacji zdrowotnej np.:

„Szkłanka mleka”, „Owoce w szkole”, „Fluoryzacja zębów”, „Zdrowy styl życia”, „Trzymaj formę”, „Czyste powietrze wokół nas”, „Nie pal przy mnie proszę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”, „Lekcja zdrowego żywienia”, „Dbajmy o nasze bezpieczeństwo”, „Uczymy się kulturalnie żartować”, „A to Polska właśnie”, „Wielcy Polacy”, „Czy autorytety są wśród nas?”, „Brytyjska Rodzina Królewska”, „Brytyjskie kluby sportowe”, „Najpiękniejsze cerkwie rosyjskie”, „Symbole Rosji”, Kampania plakatowa dotycząca zdrowego odżywiania, Prelekcja „Zdrowy styl życia – zdrowe odżywianie” – przez pracownika Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Zambrowie, Nałogi, czy silna wola i zdrowie, Używki zagrożeniem dla zdrowia, Tworzenie piramid zdrowego odżywiania się, Uczestnictwo w ogólnopolskim programie „Mądre żywienie, zdrowe pokolenie”, Realizowanie programu „Obycie ułatwia życie”.

Prowadzone są również profilaktyczne działania informacyjne i edukacyjne w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od alkoholu i innych środków psychoaktywnych:

1. Tygodniowa kampania pod hasłem „Żyj zdrowo i bezpiecznie”,
2. Debata „Alkohol kradnie wolność”,
3. Prowadzenie gazetki ściennej dotyczącej palenia tytoniu i używek,
4. Projekty edukacyjne pod hasłem „Palenie tytoniu a zdrowie człowieka”, „Wpływ alkoholu na

zdrowie człowieka”,

5. Udział uczniów w Ogólnopolskim Turnieju Wiedzy o Bezpieczeństwie w Ruchu Drogowym,
6. Spotkanie z policjantem – pogadanka na temat przestrzegania prawa, odpowiedzialności karnej nieletnich oraz bezpieczeństwa na drogach, szczególnie w czasie ferii zimowych i wakacji pod hasłem „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczne wakacje”,
7. Spotkania psychologa z rodzicami w trakcie wywiadówek szkolnych,
8. Spotkania edukacyjne dla mieszkańców np. w świetlicach wiejskich,
9. Filmy o uzależnieniach.

W ramach realizacji programów zdrowotnych Placówki Oświatowe współpracowały z lekarzami i pielęgniarką, kształtowali nawyki przestrzegania higieny osobistej, kreowali pozytywne spędzanie czasu wolnego i uwrażliwiali na piękno.

Ponadto organizowane są kolonie letnie (finansowane przez Kuratora Oświaty). Kolonie w zgrupowaniu sportowym z elementami profilaktyki alkoholowej w ramach programu „Nie piję nie palę wolę stadion i gimnastyczną salę”, wypoczynek zimowy w formie obozu narciarskiego z elementami profilaktyki uzależnień, w tym profilaktyki alkoholowej w Zakopanem dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem alkoholowym. Podczas obozu zrealizowano następujące tematy:

- „Tyle jest we mnie dobra, ile potrafię okazać innym”,
- „Uzależnienia- zniewolenie ciała i umysłu”,
- „Potrafię odmawiać – asertywność”,
- Projektacja filmu edukacyjnego: „Stop cyberprzemocy”
- „Alkoholizm, który niszczy ciało i duszę”,

Odbывают się również wycieczki do Ostrody, Trójmiasta, Helu, Łeby, Władysławowa i Malborka z elementami profilaktyki uzależnień, w tym profilaktyki alkoholowej dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem alkoholowym.

W ramach OTWARTEJ SZKOŁY prowadzone są zajęcia w czasie ferii zimowych: półkolonie dla dzieci w formie zajęć wychowawczo-rekreacyjnych, w ramach których realizowano pogadanki przez Powiatową Komendę Policji w Zambrowie na temat „Stop patologiom”, „W internecie nie jesteś anonimowy” oraz zorganizowano wyjazd na lodowisko i do kina.

Rodzice i opiekunowie dzieci uczęszczających do przedszkola i szkół angażują się w wiele działań. W każdym oddziale jest powołana Rada Rodziców.

We wszystkich szkołach po dokonaniu diagnozy i rozeznaniu potrzeb uczniów organizowane są zajęcia mające na celu zwiększenie szans edukacyjnych uczniów zdolnych i mających problemy w nauce (zajęcia wyrównawcze).

Prowadzone są zajęcia dodatkowe, głównie przedmiotowe, artystyczne oraz koła zainteresowań (np. sportowe, językowe, komputerowe itp.).

Każda ze szkół posiada dostęp do Internetu (choć niektóre pracownie wymagają remontu i doposażenia) i umożliwia korzystanie z posiadanego zaplecza to jest: sal gimnastycznych, boisk i placów zabaw, brakuje natomiast świetlic szkolnych, które byłyby przeznaczane dla dzieci dojeżdżających. Dzięki współpracy z lokalną społecznością dzieci korzystają też z infrastruktury wiejskiej boisk i urządzeń rekreacyjnych.

W ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzona jest profilaktyka uzależnień oraz promocja zdrowego stylu życia.

Nauczyciele kształtują wśród młodzieży postawy charytatywne i propagują ideę wolontariatu poprzez uczestnictwo w różnych akcjach charytatywnych, m.in. w „Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy”, zbiórka na klinikę „Budzik” Ewy Błaszczyk, hospicjum dla dzieci w Białymstoku, corocznej akcji Góra Grosza, wspieranie na rzecz niepełnosprawnych uczniów, prezentowanie ozdób świątecznych, kiermasz ciast i słodkości na Halloween, Andrzejki, Mikołajki.

Dzieci i młodzież uczęszczająca do szkół podstawowych na terenie naszej gminy zostały zaopatrzone w artykuły szkolne i podręczniki w formie:

- Rządowego Programu pomocy uczniom w 2014r. „Wyprawka szkolna”- 81 osób (w tym: 2 dzieci niepełnosprawne).
- Wyposażenie Punktu Przedszkolnego przy Szkole Podstawowej w Rutkach Kossakach w zestaw profilaktyczny „40” – książki edukacyjne dla przedszkolaków.

W 2014 r. pomocą w formie stypendiów szkolnych o charakterze socjalnym objęto:

- a) od I do VI – 217 uczniów,
- b) od IX do XII – 220 uczniów.

Wnioski i prognozy obszaru edukacji:

- W latach 2010-2014 wystąpił spadek ilości uczniów w gimnazjum o 14%, natomiast w szkołach podstawowych poziom uczniów utrzymuje się na podobnym poziomie. W Szkołach Podstawowych w Grądach Woniecko i w Kołomyi przy niewielkiej liczbie uczniów zauważa się wzrost uczniów do 15%. Podobny wzrost nastąpił w 3-4 latach korzystających z Punktu Przedszkolnego.
- Z analizy potrzeb i problemów obszaru edukacji w gminie Rutki wynika, iż konieczne jest

- pozyskanie kadry pedagogicznej z kwalifikacjami w zakresie terapii, logopedii, psychologii, pedagogiki, w celu realizacji zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznych dla uczniów z dysfunkcjami i trudnościami.
- Niezbędny jest też rozwój zajęć korekcyjno-kompensacyjnych oraz zajęć pozalekcyjnych w stosunku do potrzeb dzieci, gdyż gwarantuje to wyrównywanie ich szans rozwojowych oraz aktywny sposób spędzania czasu wolnego, alternatywny wobec cyfrowych wzorców. Należy zastanowić się nad ich dostępnością, rozważając liczbę dzieci dojeżdżających (ponad 60% dzieci szkolnych), aby nie wykluczać ich transportowo.
 - Konieczna jest pomoc w uruchomieniu świetlic przy szkołach, które ich nie posiadają. Spełniają bowiem one również funkcję rozwojową i budującą kapitał społeczny w społeczności lokalnej.
 - Należy wesprzeć szkoły w inwestycjach infrastrukturalnych, sukcesywnie uzupełnić wyposażenie sal lekcyjnych w sprzęt multimedialny (tablice interaktywne, kąciki multimedialne, sale językowe), rozbudowę szkolnej sieci internetowej w celu większego wykorzystania technologii informatycznej w procesie nauczania oraz przeprowadzić remont pomieszczeń z zakupem niezbędnych mebli szkolnych.
 - Konieczny jest remont i doposażenie stołówek szkolnych w celu zwiększenia dostępności do pomocy w formie dożywiania uczniów.
 - Warto zadbać o działania na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych i zwiększenie dostępności do zasobów edukacyjnych i dóbr kultury uczniów.

Na infrastrukturę kultury w gminie Rutki (poza wyżej wymienioną edukacyjną) składa się:

1. Dom Kultury w Rutkach-Kossakach,
2. Biblioteka Publiczna w Rutkach-Kossakach,
3. Izba Historyczna w Domu Kultury w Rutkach-Kossakach,
4. Kompleks Obiektów Sportowych, z którego korzystają dzieci i młodzież z terenu gminy Rutki, w skład którego wchodzi:
 - a) boisko wielofunkcyjne przy Gimnazjum w Rutkach,
 - b) boisko piłkarskie (z bieżnią okólną wykonaną z tartanu) przy SP w Rutkach i Gimnazjum w Rutkach,
 - c) sala gimnastyczna pełnowymiarowa przy SP i Gimnazjum w Rutkach,
5. Kąciki ekologiczne w miejscowościach Rutki-Kossaki, Dębniki, Grądy Woniecko i Szlasy Lipno,

6. Szlak rowerowy przebiegający przez teren gminy Rutki z miejscem obsługi rowerów MOR w Grądach Woniecko.

Dom Kultury w Rutkach–Kossakach zlokalizowany jest przy ulicy 11 Listopada 5. W domu Kultury znajduje się sala główna (wyposażona w stół do gry w piłkarzyki, stół do tenisa stołowego, bilard oraz telewizor), sala konferencyjna (wyposażona w tablicę elektroniczną), sala do ćwiczeń (aerobik), sala zabaw dla dzieci, siłownia, izba historyczna Gminy Rutki oraz izba pamięci poświęcona Gminnemu Klubowi Sportowemu GKS 1984. Dzięki takiej infrastrukturze liderzy kultury i pracownicy samorządowi mogą uaktywniać nie tylko środowisko dzieci i młodzieży, ale również środowisko ludzi dorosłych i starszych. Każdy mieszkaniec gminy, w różnym wieku może znaleźć wśród proponowanych form coś dla siebie.

W ofercie zorganizowanej przez Dom Kultury prowadzone były w latach 2010-2014 działania na rzecz dzieci i młodzieży, osób dorosłych i starszych:

- W 2010r. w Domu Kultury w Rutkach–Kossakach odbyły się: warsztaty zajęciowe dla rodzin z terenu Gminy Rutki, warsztaty muzyczne dla rodzin z terenu Gminy Rutki, zrealizowany został projekt „Wrota do naszej historii”, warsztaty rekreacyjno – ruchowe (aerobik), warsztaty haftu, wyszywania oraz szydełkowania, zajęcia kulinarne, zajęcia na siłowni, turnieje gry stołowej piłkarzyki i tenisa stołowego w okresie ferii zimowych, pokazy eksponatów izby historycznej. Udostępniane były również dwa stoły do tenisa stołowego, stół bilardowy oraz stół do gry w piłkarzyki, prasę, radio, telewizję. Placówka również była współorganizatorem wszystkich atrakcji festynu dla mieszkańców Gminy Rutki pod nazwą „Warsztaty muzyczne dla rodzin z terenu Gminy Rutki”.
- W 2012r. odbyły się: zajęcia rekreacyjno-ruchowe (aerobik), zajęcia haftu, wyszywania i szydełkowania, zajęcia na siłowni, gminne turnieje tenisa stołowego oraz gry stołowej piłkarzyki o Puchar Wójta Gminy, prezentacja zbiorów Izby Historycznej Gminy Rutki. Dom Kultury przy współpracy z Wójtem Gminy Rutki, Zarządem Gminy OSP Rutkach zorganizował imprezę plenerową pod nazwą „Dzień Rodziny” w ramach obchodów Dni Rutek. W programie imprezy znalazły się: gminne zawody strażackie, atrakcje wesołego miasteczka, występy zespołów pod nazwą Integracyjny Zespół Folklorystyczny Szansa oraz Kapeli Eli z Zambrowa, zabawa ludowa z zespołami Makler i Format, pokazy sztucznych ogni. W Domu Kultury odbywały się również zajęcia Stowarzyszenia Młodzieży Katolickiej Diecezji Łomżyńskiej. W miesiącu grudniu odbyło się spotkanie opłatkowe stowarzyszenia oraz scholii. Dom Kultury udostępniał również dwa stoły do tenisa stołowego, stół bilardowy oraz grę stołową piłkarzyki, prasę, radio i telewizję.
- W 2014r. odbyły się: zajęcia haftu, wyszywania i szydełkowania, zajęcia na siłowni, odbyły się

gminne turnieje tenisa stołowego oraz stołowej gry piłkarskiej o Puchar Wójta Gminy Rutki, odbywały się również prezentacje zbiorów Izby Historycznej Gminy Rutki. Dom Kultury przy współpracy z Wójtem Gminy Rutki, Zarządem Gminnym OSP w Rutkach zorganizował imprezę plenerową pod nazwą „Dzień Rodziny” w ramach obchodów dni Rutek. W Domu Kultury odbywały się również spotkania scholi parafialnej oraz ministrantów. Dom Kultury zorganizował przy współpracy z ZDZ w Białymstoku oddział w Zambrowie kurs gotowania dla mieszkanki Gminy Rutki. Innym przedsięwzięciem była akcja charytatywna na rzecz małej Ani, podczas której wykonane zostały ozdoby świąteczne. Został również zrealizowany projekt o nazwie „Niebiesko-czerwone to barwy niezwykłe – 30 lecie Gminnego Klubu Sportowego GKS 1984”.

W latach 2010-2014 przy Domu Kultury działały dwie grupy nieformalne, które aktywnie uczestniczyły w życiu tej instytucji. Z inicjatywy grup były napisane Projekty Grantowe z Działaj Lokalnie Polsko – Amerykańskiej Fundacji Wolności i Lokalnej Grupy Działania „Brama na Bagna”.

Gminna Biblioteka Publiczna zajmuje 1 lokal znajdujący się w budynku Domu Kultury w Rutkach-Kossakach. Lokal biblioteki zajmuje powierzchnię 130 m², jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych. Przy bibliotece działają dwie grupy nieformalne, które aktywnie uczestniczą w życiu tej instytucji. Z ich inicjatywy były pisane projekty grantowe z działaj Lokalnie Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

- W 2010r. realizowano projekt pt. „Książka konkurencją dla mediów”- zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.
- W 2012r. projekt pt. „Wiersze z szuflady” – projekt skierowany dla wszystkich piszących do szuflady, Lokalnej Grupy działania „Brama na bagna”. Realizowano również projekt pt. „Nasza mowa ojczysta” – zajęcia logopedyczne dla dzieci i młodzieży naszej gminy.
- W 2014r. realizowano projekt dla dzieci i dorosłych pt. „Świat obrazu i dźwięku” i „Elektronika dla wszystkich warsztaty elektroniczne dla mieszkańców naszej gminy”. Odbywały się również lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży, głośne czytanie dla najmłodszych, zajęcia plastyczne dla dzieci i młodzieży. Nauka gry na instrumentach klawiszowych i strunowych- zajęcia prowadzone w czasie trwania roku szkolnego. Dla wszystkich zainteresowanych co roku Narodowe czytanie projekt pod patronatem Prezydenta RP. Wystawki tematyczne.

Biblioteka dysponuje 3 komputerami, z dostępem do internetu, z których korzystają czytelnicy i wszyscy inni użytkownicy . Biblioteka współpracuje ze szkołami, Domem Kultury, Centrum Kształcenia na Odległość na Wsiach.

Centrum Kształcenia na Odległość na Wsiach w Rutkach-Kossakach wyposażone jest w 10 komputerów z dostępem do internetu. Prowadziło również następujące szkolenia:

- e-learningowe z podstaw obsługi komputera, nauki języków dla osób 45+,
- warsztaty poświęcone tworzeniu stron internetowych w HTML.
- szkolenie tradycyjne z podstaw obsługi komputera i Internetu dla rolników.

Gmina Rutki uczestniczyła w realizacji kilku programów z EFS, tj.

- „Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej - województwo podlaskie”,
- Remont wyposażenie świetlic wiejskich,
- Uwierzyć w siebie,
- Obrzędy i zwyczaje bożonarodzeniowe w naszym regionie kultywowanie poprzez twórczość artystyczną uczniów,
- Utwardzanie placu okolicznościowego w Rutkach-Kossakach,
- Młodzi twórcy i tradycje,
- Profesjonalni niepełnosprawni ,
- oraz w wiele innych z programu Działaj Lokalnie.

Gmina Rutki w latach 2008-2010 objęta była wsparciem w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich w Gminie Rutki. Zrealizowano usługi Programu Integracji Społecznej w formie następujących projektów:

- Stworzenie Ośrodka Wsparcia dla Dzieci w Wieku Przedszkolnym z terenu Gminy Rutki,
- Prowadzenie Ośrodka Wsparcia dla Dzieci w Wieku Przedszkolnym z terenu Gminy Rutki,
- Kontynuacja i rozszerzenie usług prowadzenia Ośrodka Wsparcia dla Dzieci w Wieku Przedszkolnym z terenu Gminy Rutki,
- Wypoczynek dzieci i młodzieży „Wakacje z Panem Bogiem”,
- Zorganizowanie obozu sportowego,
- „Historia, kultura i przyroda Podlasia”,
- Warsztaty zajęciowe dla rodzin z terenu Gminy Rutki,
- Zorganizowanie imprezy rodzinno- integracyjnej Dzień Rodziny w ramach Dni Rutek,
- Zorganizowanie Klubu Dyskusyjnego Młodego Czytelnika,
- Stworzenie „Szkółki piłkarskiej”,
- Realizacja usług psychologiczno-pedagogicznych,
- Zajęcia sportowe pod hasłem „Zawsze razem”,
- Prowadzenie Scholi dla dzieci i młodzieży z Gminy Rutki,

- Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji społeczności lokalnej Gminy Rutki,
- Warsztaty muzyczne dla rodzin z terenu Gminy Rutki,
- Prowadzenie zajęć i imprez sportowych dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Rutki pod hasłem „Zawsze razem”,
- Zorganizowanie wizyty studyjnej szlakiem turystycznym województwa kujawsko-pomorskiego i warmińsko-mazurskiego dla 24 osób z terenu Gminy Rutki.

Wnioski i prognozy obszaru kultury w gminie na najbliższe lata:

- Z analizy potrzeb i problemów obszaru kultury w gminie Rutki wynika konieczność informatyzacji biblioteki, rozwój aktywnego czytelnictwa, dalszy udział w projektach na rzecz społeczności lokalnej. Niezbędna jest kontynuacja działań w ramach łączenia biblioteki z innymi instytucjami kultury tj. Domem Kultury, Ośrodkiem Kształcenia na Odległość na Wsiach.
- Należy utrzymać więc tendencję wzrostową usług kultury oraz wziąć pod uwagę inicjatywy mieszkańców. Osoby starsze chętnie uczestniczą w utworzonym Klubie Seniora.
- Krzewienie tradycji i kultury poprzez kontynuację festynu rodzinno- integracyjnego Dzień Rodziny w ramach obchodów Dni Rutek.
- Główną potrzebą obszaru kultury w gminie jest zwiększenie poziomu dofinansowania lokalnych świetlic i realizowanej w niej działalności kulturalnej oraz unowocześnienie i pełne wykorzystanie bazy lokalowej.
- Istnieje niewystarczająca ilość miejsc do spotkań, imprez plenerowych i spędzania czasu wolnego dla młodzieży i rodzin, szczególnie w sołectwach, poza miejscowością gminną.

KWESTIA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW

W gminie Rutki funkcjonują dwie placówki ochrony zdrowia. W strukturze tych placówek jest trzech lekarzy specjalistów medycyny rodzinnej, w tym lekarz chorób wewnętrznych, pediatra, neurolog, 4 pielęgniarki w tym 3 środowiskowe, 2 lekarzy stomatologów, położna i higienistka szkolna. Mieszkańcy gminy w zakresie opieki ambulatoryjnej lekarzy specjalistów i poradni specjalistycznych korzystają z usług medycznych Powiatowego Szpitala w Zambrowie z 10 oddziałami diagnostyki, leczenia dorosłych i dzieci, Specjalistycznej Opieki Ambulatoryjnej oraz Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego SP ZOZ w Łomży Filia w Zambrowie.

W 2014r. ogółem objętych opieką zdrowotną skorzystało 12530 osób dorosłych oraz 2487 dzieci w wieku od 0-18 lat. Udzielonych zostało 17899 porad lekarskich, w tym dzieciom i młodzieży w wieku do 18 lat -5282, osobom w wieku 65 lat i więcej 6705 porad oraz kobietom 9815 porad.

Najwięcej osób było z rozpoznaniem choroby układu sercowo-naczyniowego, choroby układu ruchu i reumatyczne, choroby endokrynologiczne (cukrzyca, choroby tarczycy), choroby nowotworowe. Wśród dzieci i młodzieży do 18 r.ż. najwięcej osób wystąpiło z wadą wzroku 186 osób oraz z wadami postawy aż 128 osób. Wśród dzieci i młodzieży występują również zaburzenia odżywiania dzieci, otyłością 36 dzieci, cukrzycą 4 dzieci oraz z nadciśnieniem tętniczym 7 dzieci.

Placówki ochrony zdrowia prowadzą profilaktykę dzieci, młodzieży i osób dorosłych w podstawowej opiece zdrowotnej. Do najczęściej stosowanych form profilaktyki zdrowotnej należą:

1. Indywidualne rozmowy z pacjentem przeprowadzane przez personel podczas wizyt w ośrodku zdrowia, dotyczące zachowań prozdrowotnych.
2. Informacje prozdrowotne w postaci ulotek, czasopism, gazetek ściennych na terenie ośrodka zdrowia.
3. Bilanse zdrowia dzieci i młodzieży.
4. Badania dyspanseryjne dzieci i dorosłych.
5. Program profilaktyki chorób układu krążenia realizowany przez lekarzy.
6. Program profilaktyki POCHP.
7. Szczepienia profilaktyczne dzieci i dorosłych.
8. Organizowane okresowo we współpracy z podmiotami zewnętrznymi badania przesiewowe w kierunku osteoporozy, okulistyczne, urologiczne, diabetologiczne.

Współczesne systemy ochrony zdrowia w państwach kładą coraz większy nacisk na promocję zdrowia, której istotą jest tworzenie warunków do zachowania zdrowia poprzez oddziaływanie na postawę, styl życia i otoczenie człowieka. W Polsce można dostrzec pierwsze elementy takiego podejścia do problematyki ochrony zdrowia (jak chociażby społeczne kampanie reklamowe), jednak wciąż najważniejszym problemem pozostaje powszechna dostępność do usług medycznych i ich ciągłość.

Choroba alkoholowa i inne uzależnienia powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie. Zjawisko to w naszej gminie stwarza problem złożony i trudny do przezwyciężenia. Kolejnym, niepokojącym faktem jest to, iż liczba osób uzależnionych podwyższa się w szybkim tempie. Niezwykle trudno jest wskazać faktyczne dane liczbowe na temat jednostek borykających się z problemem alkoholowym. Ośrodek Pomocy Społecznej koordynuje realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego

Programu Przeciwdziałania Narkomanii. W ramach obowiązków zajmuje się obsługą Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W gminie Rutki, na zlecenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, opracowywany jest co roku Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii, będący rokrocznie, załącznikiem do niniejszej Strategii. Stanowi on kluczowy dokument w rozwiązywaniu problemu alkoholizmu na terenie gminy. Na jego podstawie, Gmina Rutki poprzez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z innymi podmiotami, podjęła się realizacji następujących zadań na rzecz profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych:

- prowadzenie rozmów interwencyjno-motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu,
- prowadzenie rozmów z członkami rodzin osób z problemem alkoholowym,
- kierowanie wniosków do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego,
- wdrażanie szkolnych programów profilaktycznych,
- działania terapeutyczne wobec dzieci z rodzin alkoholowych podczas kolonii i obozów z programem zajęć profilaktycznych,
- organizowanie pozalekcyjnych zajęć, w tym sportowych,
- udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe,
- prowadzenie edukacji publicznej – konkursy, festyny, imprezy profilaktyczne, szkolenia,
- prowadzenie edukacji społecznych na temat bezpieczeństwa na drogach.

W celu realizacji usług na rzecz osób i rodzin z problemem uzależnienia samorząd gminy współpracował z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Komendą Powiatową Policji, Posterunkiem Policji w Rutkach, Prokuraturą, Sądem Rejonowym III Wydział Rodzinny i Nieletnich, Kuratorami, Klubem Abstynenckim „Ostoja”, „Diecezją Caritas”, Parafią Rzymskokatolicką pw. Św. Anny w Rutkach oraz pw. Trójcy Przenajświętszej w Zambrowie, placówkami oświatowymi, ochroną zdrowia i innymi organizacjami charytatywnymi i stowarzyszeniami.

Tabela 9. Dane dotyczące postępowań prowadzonych przez GKRPA

Liczba:	2010	2012	2014
Wniosków, które wpłynęły do GKRPA	14	22	20
Przeprowadzonych rozmów motywujących do poddania się leczeniu odwykowemu	14	21	19

Skierowań do Sądu Rejonowego w Zambrowie o wydanie postanowień w przedmiocie leczenia odwykowego	6	14	9
--	---	----	---

Dane: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rutkach

Kolejnym najpowszechniejszym problemem społecznym w Polsce jest narkomania. Powszechnie znana jest skala trudności w leczeniu, rehabilitacji i readaptacji osób uzależnionych, w przywracaniu ich do normalnego życia. Termin narkomania określa stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale posługiwanie się wszelkimi środkami wywołującymi euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na tle narkomanii) i mienia (rabunki, kradzieże popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego). Na terenie gminy Rutki nie wystąpiły osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu narkomanii, brak diagnozy tego zjawiska.

Wnioski i prognozy diagnostyczne obszaru zdrowia:

- Do najważniejszych problemów zdrowotnych mieszkańców gminy należą: choroby układu sercowo – naczyniowego, choroby układu ruchu i reumatyczne, choroby endokrynologiczne (cukrzyca, choroby tarczycy), choroby nowotworowe.
- Utrzymują się wykroczenia związane ze szkodliwym używaniem alkoholu, a także interwencje i rozmowy prowadzone przez pracowników gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.
- Konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem, jak również integracją społeczną osób nimi dotkniętych.

OBSZAR BEZPIECZEŃSTWA

Brak bezpieczeństwa wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia. Na terenie każdej gminy są miejsca, które wymagają wzmożonej interwencji służb policyjnych. Najpoważniejsze zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Rutki związane są z funkcjonowaniem w miejscowości Grądy Woniecko Zakładu Karnego. Należy zaznaczyć, że przebywają w nim osoby, które popełniły przestępstwa o mniejszym ciężarze gatunkowym.

Kolejnym czynnikiem negatywnie wpływającym na stan bezpieczeństwa jest remont drogi S-8, na której, mimo nieustannych wysiłków ze strony Policji, cały czas dochodzi do tragicznych w skutkach wypadków drogowych.

Na terenie gminy Rutki funkcjonuje Posterunek Policji, w którym zatrudniony jest obecnie kierownik i 3 policjantów.

Jednym z głównych zadań Policji jest poprawa stanu bezpieczeństwa ogółu społeczeństwa, zamieszkującego naszą gminę jak i przebywającego tu tylko chwilowo. W związku z tym podejmowane są różnorodne działania. Od reakcji na dane zdarzenie do działań mających na celu zapobieganie negatywnym zjawiskom.

Dodatkowo przedstawiciele PP biorą udział w grupach roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego w Rutkach, zajmującej się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinach oraz w zespole ds. opracowania i monitoringu strategii rozwiązywania problemów społecznych. Dzięki temu ma wpływ na to, w jakim kierunku ma rozwijać się gmina.

Współpraca z OPS polega na wymianie informacji dotyczących głównie zagrożonych rodzin (np. przemocą, uzależnieniami a także ubóstwem, zamarznięciami). Dzielnicy wspólnie z pracownikami OPS odwiedzają rodziny, dzięki czemu możliwe jest udzielenie fachowej pomocy na wielu płaszczyznach (np. porady prawne, rozmowy profilaktyczne, pomoc psychologiczna). Współpraca ta polega także na zapewnieniu bezpieczeństwa pracownikom OPS.

Współpraca z OSP polega na podejmowaniu wspólnych działań prewencyjnych, mających na celu poprawę stanu bezpieczeństwa zarówno przeciwpożarowego jak i np. na drogach publicznych, tj. wspólne kontrole zagrożonych obiektów, przeprowadzanie spotkań uświadamiających np. na temat wypalania traw, pogadanki na temat zachowania się w trakcie różnego rodzaju zdarzeń (pożar, wypadek komunikacyjny, tonięcie).

Współpraca z Wójtem, sołtysami, społeczeństwem dotyczy przede wszystkim uzyskiwania informacji na temat zagrożeń, jakie występują w danym czasie, miejscu. Następnie wspólnie z w/w podmiotami starają się wypracować realne rozwiązania, które wcielane są w życie. Najczęściej spotykanym problemem są bezpieczeństwa psy – szczególnie w Rutkach i Grądach Woniecko.

Współpraca z przedsiębiorcami polega głównie na pozyskiwaniu niezbędnych funduszy oraz na wymianie informacji dot. ewentualnych zagrożeń.

Doświadczenie posiadane przez Policję w rozwiązywaniu problemów społecznych można podzielić na dwie kategorie:

Czynniki wspomagające rozwiązywanie problemów społecznych i stanowiące przeszkodę:

Czynniki negatywne – to przede wszystkim niechęć ludzi, aby im pomóc (np. alkoholik, który nie chce przestać pić, nie czuje, że jego picie to problem także dla osób, które go otaczają). Bardzo dużą przeszkodę stanowi „znieczulica” wśród społeczeństwa. Ludzie nie chcą „mieszać” się w sprawy innych – nawet, jeżeli wiedzą, że np. sąsiad bije żonę to nikt nie reaguje, nie zgłasza tego choćby anonimowo. Podobne zjawiska występują także w stosunku np. do osoby z problemem alkoholowym. Rodzina często woli utrzymać problem w ukryciu, gdyż wstydzi się tego. W dużej części społeczeństwa istnieje pewne przyzwolenie na picie, gdyż to „nic złego, przecież narkotyków nie bierze”, itp.

Czynniki pozytywne – współpraca różnych instytucji na terenie Gminy, dzięki czemu można udzielić kompleksowej pomocy, osobom, które jej potrzebują. Dobre przygotowanie pracowników tych instytucji. Wzrastająca świadomość ludzi na temat zagrożeń, sposobu, w jaki można z nimi walczyć (potrzebna jest jednak dalsza edukacja w tym zakresie). Nietypowym czynnikiem pozytywnym jest rozwój technologiczny a co za tym idzie większa dostępność do Internetu – do ludzi można, więc docierać za pomocą nowych środków (nie można do wszystkich dotrzeć „fizycznie”).

Tabela 10. Wykaz przestępstw na terenie Gminy Rutki

Rodzaje przestępstw	Rok 2010	Rok 2012	Rok 2014
Wszystkie przestępstwa	81	94	76
Kradzież z włamaniem	7	9	7
Kradzież	14	14	12
Uszkodzenie mienia	5	9	1
Rozboje	-	-	1
Nietrzeźwi kierujący	16	14	13
Bójki i pobicia	2	2	3
Wypadki drogowe	2	7	2

Źródło: Posterunek Policji w Rutkach

Tabela 11. Wykaz wykroczeń na terenie Gminy Rutki

Rodzaje wykroczeń	Rok 2010	Rok 2012	Rok 2014
Wszystkie wykroczenia	46	62	29
Kradzież	2	15	8

Uszkodzenie mienia	5	12	3
--------------------	---	----	---

Źródło: Posterunek Policji w Rutkach

Z przedstawionej tabeli wynika, że przestępczość na terenie Gminy Rutki w latach 2010 – 2014 kształtowała się na podobnym poziomie, natomiast wykroczenia malały. Przestępstwa drogowe (nietrzeźwi kierujący) oraz kradzieże stanowiły najliczniejszą grupę przestępstw.

Działania policji koncentrują się również na zapobieganiu przestępczości. Pożądane policyjne treści przekazywane są poszczególnym adresatom w ramach realizowanych programów prewencyjnych. Programy edukacyjne kierowane przede wszystkim były do młodzieży szkolnej oraz grona pedagogicznego, a także rodziców.

Spotkania z młodzieżą i rodzicami były prowadzone w ramach programów:

- Piesi,
- Bezpieczna droga do szkoły/domu,
- Bezpieczny weekend,
- Bezpieczne ferie,
- Bezpieczne wakacje,
- Odpowiedzialność prawna nieletnich,
- Handel ludźmi,
- Bezpieczny Internet – cyberprzemoc,
- Przemoc rówieśnicza.

Spotkania z pedagogami dotyczyły: odpowiedzialności prawnej osób nieletnich, odpowiedzialności karnej.

Programy prewencyjne dotyczyły wszystkich mieszkańców gm. Rutki a także osób przemieszczających się przez teren gminy. Realizowane były w ramach działań: Piesi, Trzeźwy poranek, Truck-Bus, Błysk, Bezpieczna droga, Bezpieczna droga do szkoły/domu, Bezpieczny weekend, Nigdy nie jeżdżę po alkoholu, Nocna jazda bez celu.

Jedną z form zagrożenia bezpieczeństwa człowieka i rodziny jest przemoc. Przemoc jest zjawiskiem wieloaspektowym. Definicja zawarta w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r., o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że przemoc w rodzinie to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 ustawy, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną,

powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Można zauważyć, że nastąpił wzrost liczby zarówno faktów przemocy, jak i zastosowanych procedur. Jednak wydaje się, że na jawność liczb wpływa edukacja społeczna, dostępność pomocy i specjalistów, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego gminy Rutki.

Tabela nr 12. Formy pomocy udzielonej ofiarom przemocy domowej przez OPS

Rodzaj pomocy	2011	2012	2013	2014
Liczba założonych „Niebieskich Kart”	3	13	9	20
Liczba skierowań do Sądu o wgląd w sytuację małoletnich	-	3	2	2

Dane : OPS Rutki

W Gminie Rutki Uchwałą Nr 30/VII/11 Rady Gminy Rutki z dnia 11 kwietnia 2011 roku został uchwalony Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Rutki na lata 2011 – 2020.

Założeniem Programu jest udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływanie na sprawców przemocy, a także podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie w oparciu o cele szczegółowe:

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Rutki.
2. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
3. Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

W ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar na terenie gminy został powołany przez Wójta Gminy Zespół Interdyscyplinarny, którego koordynatorem jest Ośrodek Pomocy Społecznej.

Zespół Interdyscyplinarny Gminy Rutki tworzą następujące podmioty:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej,
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
3. Policja,
4. Oświata,
5. Ochrona zdrowia,
6. Kuratorzy.

Działania Zespołu zmierzają do udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy i ich najbliższemu otoczeniu, poprzez kreowanie lokalnej polityki wobec problemu i wypracowania procedur oraz standardów.

Zespół Interdyscyplinarny spotyka się w miarę potrzeb, jednak nie rzadziej, niż raz na trzy miesiące, posiedzenie Zespołu zwołuje Przewodniczący. Spotkania Zespołu są bazą tworzenia systemowych działań oraz wypracowania wspólnych decyzji dotyczących indywidualnych strategii pomocy. Na wniosek skierowany do Zespołu, Przewodniczący może zwołać grupę roboczą lub pozostawić sprawę do rozpoznania przez Zespół.

„Niebieskie Karty” to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Głównym celem „Niebieskich Kart” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Rutki czuwa również Ochotnicza Straż Pożarna w Rutkach, Kalinówce-Basie i Kołomyjce, która przeciwdziała zagrożeniom wynikającym z nieszczęśliwych zdarzeń losowych. Straże dysponują sprzętem takim jak: samochód typu „Jelcz” z autopompą, 2 samochody typu „Star” z autopompami, lekki samochód do wypadków, 2 pilarki, 2 motopompy pływające, pompa szlamowa, 2 motopompy typu PO05, zestaw hydrauliczny w skład, którego wchodzi 2 pary nożyc do cięcia karoserii.

W 2010 roku na terenie powiatu zambrowskiego odnotowano ogółem 694 zdarzeń, w tym 68 na terenie gminy Rutki.

W 2012 roku na terenie powiatu zambrowskiego odnotowano ogółem 606 zdarzeń, w tym 66 na terenie gminy Rutki.

W 2014 roku na terenie powiatu zambrowskiego odnotowano ogółem 385 zdarzeń, w tym 61 na terenie gminy Rutki.

Tabela 13. Ilość zdarzeń w latach 2010-2014 na terenie gminy Rutki

Rok/zdarzenia	Pożary	Miejsce zagrożenia	Alarmy fałszywe	Ogółem
2010	21	47	0	68
2012	24	41	1	66
2014	23	38	0	61

Dane: KPPSP Zambrów

Tabela 14. Pożary według rodzaju obiektu w latach 2010-2014 na terenie gminy Rutki

Kod obiektu	2010	2012	2014
1	2	3	4
Obiekty użyteczności publicznej, w tym:	0	1	0
handlowo - usługowe	0	1	0
Obiekty mieszkalne, w tym:	1	1	1
jednorodzinne	1	0	0
wielorodzinne	0	1	0
Budynki mieszkalne w rolnictwie	0	0	1
Środki transportu w tym:	3	0	0
samochody ciężarowe	3	0	0
Obiekty produkcyjno-magazynowe, w tym:	1	0	0
budynki produkcyjne	1	0	0
Uprawy rolnictwo	8	13	9
nieużytkowe powierzchnie rolne	6	12	4
maszyny rolnicze	0	1	0
uprawy	0	0	3
sterty	2	0	1
budynki hodowlane	0	0	1
budynki inwentarskie	2	0	0
Lasy	1	3	2

drzewostan klasy II		1	3	1
Inne powierzchnie		0	0	1
Inne obiekty		7	6	11
śmietniki, zsypy		2	0	3
trawy, trawniki		3	6	4
pobocza dróg		2	0	1
Inne nietypowe obiekty, budynki, instalacje		0	0	3
OGÓŁEM		21	24	23

Tabela 15. Miejscowe zagrożenia w według rodzaju obiektu w latach 2010-2014 na terenie gminy Rutki

Kod obiektu		2010	2012	2014
1		2	3	4
Obiekty użyteczności publicznej, w tym:		9	0	2
oświaty i nauki		6	0	0
widowiskowo rozrywkowe		1	0	0
administracyjno- biurowe		3	0	0
kultu religijnego		0	0	1
inne		0	0	1
Obiekty mieszkalne, w tym:		7	2	2
jednorodzinne		3	1	2
wielorodzinne		1	1	0

budynki mieszkalne w rolnictwie		3	0	0
Środki transportu, w tym:		19	20	19
samochody ciężarowe		4	7	7
samochody osobowe		14	11	12
motocykle, skutery, jednoślady		1	1	0
autobusy		0	1	0
Obiekty produkcyjne		1	0	1
budynki produkcyjne		1	0	1
Obiekty magazynowe		1	0	0
stacje paliw płynnych i gazu ziemnego		1	0	0
Uprawy rolnictwo		4	1	2
Nieużytkowane powierzchnie rolne		3	0	0
Maszyny rolnicze		0	1	0
budynki gospodarcze		0	0	1
budynki inwentarskie		0	0	1
Lasy		3	0	0
drzewostan II klasy wiekowej		3	0	0
Inne obiekty		5	18	12
obiekty hydrotechniczne		0	0	2
zbiorniki wodne		0	2	0
obiekty przyrody naturalnej		4	7	5
drogi i pobocza dróg		0	4	2

inne nietypowe obiekty, budynki , instalacje	0	5	3
OGÓŁEM	47	41	38

Jeszcze do niedawna straż pożarna realizowała przede wszystkim zadania związane z pożarami, w szczególności takie jak ewakuacja, gaszenie i likwidacja skutków. Obecnie podejmuje akcje ratownicze o charakterze chemiczno - ekologicznym i technicznym. Rozszerzony zakres działań wymaga przede wszystkim budowy nowego modelu strażaka ochotnika - profesjonalnego ratownika.

Najczęściej jednak strażacy biorą udział w akcjach pożarowych i akcjach ratunkowych w trakcie wypadków komunikacyjnych.

Corocznie strażacy z terenu gminy Rutki mają możliwość sprawdzenia umiejętności i sprawności podczas rywalizacji w zawodach sportowo – pożarniczych organizowanych zarówno na szczeblu gminnym podczas festynu Dzień Rodziny w ramach obchodów Dni Rutek jak i powiatowym. Organizowane są również „Dni Ochrony Przedpożarowej” oraz „Dni Strażaka”, podczas których zasłużonym strażakom wręczane są odznaczenia oraz dyplomy i listy pochwalne. Ochotnicy zrzeszeni w jednostkach OSP zaliczają się do grona ludzi najbardziej zasłużonych, zarówno w dziedzinie ochrony mienia, jak i kultywowania miejscowej tradycji.

W 2014 roku 6 osób z terenu gminy Rutki wzięło udział w kursie podstawowym I stopnia z zakresu ratownictwa medycznego. W 2014 roku w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Rutki dofinansowano do obozu szkoleniowo-wypoczynkowego w Ostrowi K/Karwi dla 4 uczestników, członków Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej z gminy Rutki z programem przeciwpożarowym i antyalkoholowym o następującej tematyce:

- „Patologie w rodzinie”,
- „Szkodliwość palenia papierosów, picia alkoholu, zażywania narkotyków”,
- „Rodzaje uzależnień”,
- „Możliwość udzielenia pomocy uzależnionym”.

Wnioski i prognozy obszaru bezpieczeństwa w gminie:

- Występują korzystne trendy w materii dynamiki przestępczości oraz wykroczeń na terenie gminy.
- Zdarzenia pożarowe utrzymują się na tym samym poziomie. Należy zadbać o zmniejszenie zdarzeń pożarniczych poprzez poprawę świadomości P/poż i edukacji.

- Należy dążyć, we współpracy z samorządami, do osiągnięcia stanu, aby we wszystkich jednostkach OSP był spełniony warunek wymaganej liczby ratowników spełniających kryteria udziału w bezpośrednich działaniach ratowniczych.
- Nastąpił wzrost faktów przemocy. Jednak wydaje się, że na jawność liczb wpływa edukacja społeczna, dostępność pomocy i specjalistów, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego. Należy utrzymać i rozszerzyć formy wsparcia rodzinie, w tym ośrodki/punkty specjalistyczne, a także dobre funkcjonowanie Zespołu interdyscyplinarnego.

Realizacja powyższych zamierzeń powinna przynieść wymierne skutki w postaci dalszego podniesienia stanu bezpieczeństwa stanu i porządku publicznego na terenie gminy Rutki.

WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o pomocy społecznej podstawowe zadania w zakresie problemów i potrzeb społecznych na terenie gminy realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Rutkach, który jest jednostką organizacyjną, utworzona na podstawie uchwały Nr 44/XI Gminnej Rady Narodowej w Rutkach z dnia 29.04.1990r. Przedmiotem działania Ośrodka jest realizacja zadań własnych i zleconych z zakresu pomocy społecznej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Pracą Ośrodka kieruje kierownik, który reprezentuje go na zewnątrz. Zwierzchnikiem służbowym kierownika jest Wójt Gminy Rutki. Kierownik Ośrodka jest pracodawcą w rozumieniu przepisów kodeksu pracy oraz służbowym przełożonym wszystkich pracowników Ośrodka, w skład, których wchodzi:

- Starszy specjalista pracy socjalnej,
- Dwóch specjalistów pracy socjalnej,
- Dwóch opiekunów wykonujących usługi opiekuńcze,
- Inspektor d.s zasiłków rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
- Główny księgowy,
- Referent,
- Asystent rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rutkach realizuje swe zadania na podstawie:

- ustawy o pomocy społecznej,

- ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- ustawy o osobach uprawnionych do alimentów,
- ustawy o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- przepisów dotyczących samorządu gminnego, finansów publicznych, rehabilitacji zawodowej i społecznej, zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zamówień publicznych i systemu ubezpieczeń społecznych,
- ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- przepisów wykonawczych do ustaw,
- oraz statutu.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rutkach prowadzi gospodarkę finansową na zasadach obowiązujących samorządowe jednostki budżetowe. Pomoc społeczna finansowana jest ze środków:

- budżetu gminy (realizacja zadań własnych),
- dotacji budżetu państwa (realizacja zadań zleconych gminie),
- dotacji budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie zadań własnych,
- funduszy unijnych.

W realizacji zadań pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej mając na względzie realizowanie integracji społecznej i jej polityki współdziała z wieloma jednostkami i instytucjami, a także z organizacjami pozarządowymi, również tymi posiadającymi status organizacji pożytku publicznego, a w szczególności ze Stowarzyszeniem Na Rzecz Edukacji, Rehabilitacji, Wsparcia Społecznego i Samorządności „Szansa” w Zambrowie, Stowarzyszeniem Ruch Rozwoju Regionalnego „RuRoRe” w Kołakach Kościelnych.

W celu efektywności działań Ośrodek Pomocy Społecznej na co dzień współpracuje z Sądem Rejonowym w Zambrowie oraz Sądem Okręgowym w Łomży, Prokuraturą Rejonową w Zambrowie, Kuratorami Zawodowymi i społecznymi, dzielnicowymi Posterunku Policji w Rutkach i Komendą Powiatową Policji w Zambrowie, Komornikami Sądowymi z terenu całego kraju, ze

szpitalami w Zambrowie i Łomży oraz Szpitalem Psychiatrycznym w Choroszczy, z Zakładem Opiekuńczo-Lecznym w Ciechanowcu, z Zakładem Pielęgnacyjno-Opiekuńczym w Dworakach Staśkach, „Hospicjum p.w. Św. Ducha” w Łomży, domami pomocy społecznej województwa podlaskiego i województw ościennych, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Łomży, ośrodkami pomocy społecznej z terenu całego kraju, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Wojewódzkim Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Parafią Rzymsko-Katolicką w Rutkach oraz Grądach Woniecko, „Caritas” w Zambrowie, Zakładem Karnym w Grądach Woniecko, Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą w Zambrowie, szkołami podstawowymi, gimnazjum, specjalnymi ośrodkami, bursami i szkołami ponadgimnazjalnymi, z lekarzami rodzinnymi i pielęgniarkami, z przedstawicielami Przedsiębiorstwa „Wspólnota mieszkaniowa” w Grądach Woniecko, z przedstawicielami ochotniczych straży pożarnych, a także z radnymi i sołtysami z terenu naszej gminy.

Do innych obowiązków Ośrodka należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Ponadto obowiązujący system pomocy społecznej oraz ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie w dnia 01.01.2012 r. nałożyły na gminy obowiązek zabezpieczenia podstawowych potrzeb rodzin i dzieci oraz zadania specjalistyczne takie jak poradnictwo rodzinne, zapewnienie opieki i wychowania dzieci poza rodziną oraz finansowanie pieczy zastępczej. Pomoc świadczona rodzinom przez OPS w Rutkach pozwala w większości przypadków na utrzymanie dzieci w środowiskach domowych, jedynie w kilku przypadkach dzieci zostają w skrajnie trudnych sytuacjach, kiedy ich życie jest zagrożone przekazane do interwencyjnego wsparcia w instytucjach rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 16. Dzieci w pieczy zastępczej w gminie Rutki

	2010 rok	2012 rok	2014 rok
Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo wychowawczych	4	1	0
Rodzinnej pieczy zastępczej	0	0	1
Dzieci zgłoszone do adopcji	0	0	0
Prowadzone programy edukacyjne, prewencyjne	0	0	0

Dane: Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Zambrowie

Gmina nie posiada własnej infrastruktury pomocowej w postaci domów pomocy społecznej, noclegowni, mieszkań chronionych oraz innych placówek wsparcia. Zadania pomocy realizuje w oparciu o zasoby gmin ościennych, wykazując się przy tym oszczędnością i racjonalnością w stosunku do potrzeb. Wykorzystuje na rzecz rodzin 2 mieszkania komunalne, będące w dyspozycji gminy, natomiast występuje brak mieszkań socjalnych⁶.

W zależności od złożoności sytuacji rodziny, dzieci, osób starszych zakres współpracy międzyinstytucjonalnej się różni i jest podejmowany w celu zwiększenia efektywności pomocy i wsparcia oraz w celu usamodzielnienia.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, w tym w postaci pracy socjalnej utrzymuje się na podobnym poziomie. W roku 2010 było 253 rodziny w tym 877 osób, w 2012r. było 271 rodzin, w tym 846 osób. W roku 2014 ilość rodzin spadła do 261, w nich 776 osób. Wzrasta natomiast częstotliwość świadczeń oraz wysokość kwot wydatkowanych z pomocy społecznej na rzecz rodzin.

Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloprotblemowe (jednocześnie w rodzinie występuje np. ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność). W związku z tym jest większe zapotrzebowanie na wzmożoną pracę socjalną oraz wspieranie rodziny.

Tabela 17. Korzystający z pomocy społecznej (bez świadczeń rodzinnych)

2010		2012		2014	
Liczba rodzin	Osoby w rodzinach	Liczba rodzin	Osoby w rodzinach	Liczba rodzin	Osoby w rodzinach
253	877	271	846	261	776

Dane: Ośrodek Pomocy Społecznej w Rutkach – Sprawozdanie MPiPS-03

Proces poznawania sposobów funkcjonowania systemu pomocy społecznej w szczególności w jednostkach samorządowych mówi o klientach i powodach korzystania z pomocy społecznej.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Pomoc społeczną udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu, które określa w art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Poniższa tabela przedstawia powody udzielania pomocy i ilość świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej w Rutkach w przekroju ostatnich trzech lat.

⁶ Ocena zasobów pomocy społecznej, Rutki 2015

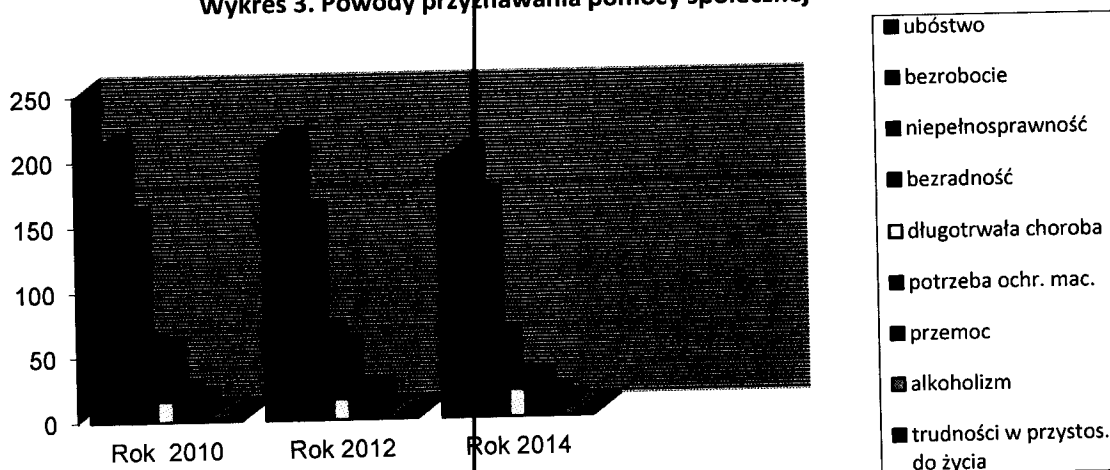
Tabela 18. Powody przyznawania pomocy

Przyczyny udzielania pomocy	ROK 2010		ROK 2012		Rok 2014	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	204	739	209	686	195	590
Bezdomność	0	0	1	1	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	9	51	15	78	9	46
W tym: Wielodzietność	5	35	5	32	4	26
Bezrobocie	149	528	152	492	160	497
Niepełnosprawność	50	145	60	156	53	124
Długotrwała lub ciężka choroba	16	40	16	51	21	55
Bezradność ogółem:	49	260	48	245	23	109
W tym:	16	58	20	70	12	47
Rodziny niepełne						
Rodziny wielodzietne	35	214	28	181	10	58
Przemoc w rodzinie	0	0	2	8	3	11
Alkoholizm	2	7	1	1	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	1	1	0	0
Zdarzenie losowe	2	10	2	7	0	0

Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0	5	10	0	0
---------------------------------	---	---	---	----	---	---

Dane: Ośrodek Pomocy Społecznej w Rutkach

Wykres 3. Powody przyznawania pomocy społecznej

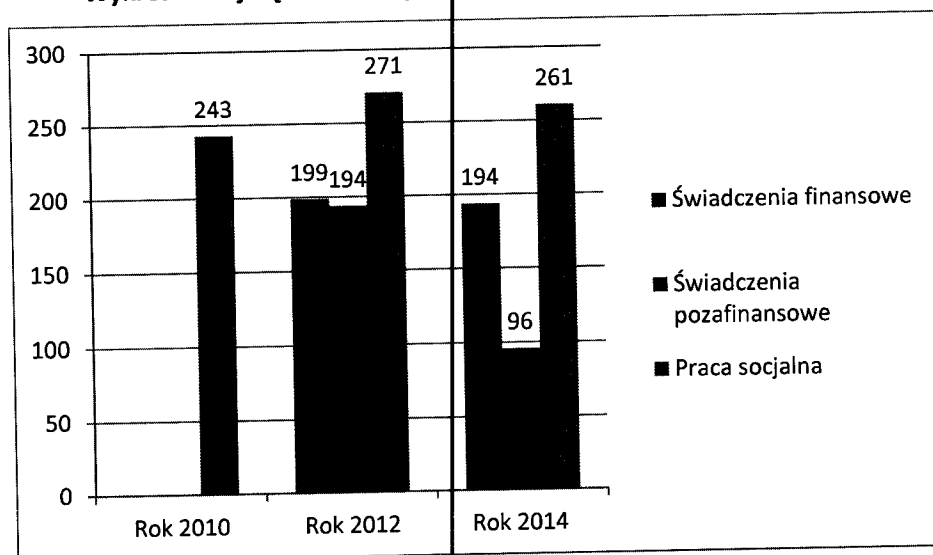
W latach 2010-2014 najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc było **ubóstwo** (ok. 200 rodzin - czyli w 2014 r. to aż 590 osoby), **bezrobocie** (wzrost do 160 rodzin, czyli 497 osób). Utrzymującą się grupą wymagającą wsparcia są **rodziny wykazujące bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego**. W roku 2014 wystąpiło 23 rodziny, można zauważyć spadek w porównaniu do roku 2012, w którym było 48 rodzin. Należy też przewidzieć w przyszłości usługi dla **osób niesamodzielnych, starszych długotrwale chorych i niepełnosprawnych** – to kolejne 179 osób w społeczności gminy Rutki wymagających stałego wsparcia.

Grupy te stanowią podstawowych odbiorców planowanych działań w kolejnym okresie strategicznym opracowywanego dokumentu. Zadania OPS – praca socjalna, projekty celowe oraz działania specjalistyczne (asystentura) będą kierowane więc do tychże rodzin i osób.

Warto podkreślić, że w tej grupie około 70% rodzin korzysta z pomocy społecznej długotrwale.

Spośród 5895 mieszkańców gminy 776 osób według danych OPS osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2014, co stanowi 13,16% liczby mieszkańców gminy.

Wykres 4. Najczęstsze formy świadczonej pomocy rodzinom w OPS

Dane: Ocena zasobów pomocy społecznej

Analiza danych pozwala stwierdzić, iż najczęściej udzielaną formą pomocy są świadczenia finansowe pomocy społecznej- zasiłki okresowe i celowe. Drugą w kolejności były na przestrzeni lat świadczenia niepieniężne – dożywianie, usługi opiekuńcze, najmniej rodzin skorzystało jedynie z poradnictwa, wsparcia w kryzysie rodzinnym.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rutkach oprócz zadań własnych i zleconych w okresie od 01.05.2009r. do 31.10.2013r. realizował projekt systemowy pt. „Nadzieja na lepsze jutro” na ogólną kwotę 604 503,26 zł. Na realizację powyższego zadania gmina otrzymała dotację z Europejskiego Funduszu Społecznego w kwocie 534 746,59 zł. Wkład własny gminy wyniósł 69 756,67 zł, który został przeznaczony na wsparcie finansowe uczestników projektu.

Celem głównym projektu było zwiększenie aktywności 108 osób bezrobotnych oraz złagodzenie skutków bezrobocia w gminie Rutki. Zakładano, że realizacja powyższego celu przyczyni się do osiągnięcia celów szczegółowych tj: - zdobycie umiejętności do podnoszenia kompetencji i umiejętności społecznych, - podniesienie umiejętności zawodowych i społecznych, - podniesienie motywacji do podejmowania działań związanych z poszukiwaniem pracy, - rozwoju kariery zawodowej poprzez podnoszenie kwalifikacji, - zdobycie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, - podniesienie samooceny oraz eliminowanie barier psychologicznych związanych z przekwalifikowaniem się, - eliminowanie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Założone w projekcie cele wynikają z celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rutki.

Projekt skierowany był do 108 osób długotrwale bezrobotnych z terenu gminy Rutki, korzystających ze wsparcia pomocy społecznej o wykształceniu podstawowym, zawodowym i średnim.

Beneficjenci projektu „Nadzieja na lepsze jutro” uczestniczyli w następujących warsztatach i szkoleniach zawodowych:

1. Warsztaty psychologiczne: 108 uczestników, w wymiarze 223 godzin.

Grupowe zajęcia integracyjne oraz warsztaty psychologiczne w zakresie kształtowania i doskonalenia umiejętności społecznych. Bloki tematyczne: „Tworzymy grupę” – ćwiczenia i zabawy integracyjne, budowanie więzi, zaufania oraz otwartości w grupie; „Jaki jestem?” – określenie mocnych i słabych stron, dokonywanie samooceny; „Autoprezentacja” – kształtowanie i doskonalenie umiejętności korzystnego zaprezentowania swojej osoby; „Porozumiewamy się” – kształtowanie i doskonalenie umiejętności skutecznego porozumiewania się; „Komunikacja niewerbalna” – rozpoznawanie i wyrażanie emocji oraz odczytywanie niewerbalnych sygnałów płynących z ciała; „Rodzaje zachowań interpersonalnych” – rozpoznawanie zachowań uległych, agresywnych i asertywnych; „Jak rozwiązać konflikty?” – kształtowanie i doskonalenie umiejętności konstruktywnego rozwiązywania sytuacji konfliktowych; „Nasze umiejętności społeczne” – kształtowanie i doskonalenie umiejętności społecznych, obrona swoich praw, radzenie sobie ze złością, reakcja na niepowodzenie, podejmowanie decyzji.

Konsultacje indywidualne – rozmowy na temat oceny samego siebie. Zwrócenie uwagi na stopień wykorzystania umiejętności psychospołecznych w relacjach interpersonalnych. Ocena umiejętności psychospołecznych. Zwrócenie uwagi na mocne strony wykorzystywanie do wytrwałego realizowania zamierzonych celów.

2. Warsztaty pedagogiczne: 108 uczestników, w wymiarze 126 godzin.

Zajęcia z pedagogiem miały na celu eliminowanie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych poprzez prawidłową socjalizację pierwotną i wtórną.

3. Warsztaty z doradztwa zawodowego: 108 uczestników, w wymiarze 179 godzin.

Zajęcia z doradcą zawodowym miały na celu doskonalenie umiejętności komunikowania się, trening zachowań asertywnych, doskonalenie wiedzy z zakresu planowania i rozwoju kariery zawodowej oraz nauce autoprezentacji, doskonalenie wiedzy z zakresu poszukiwania pracy, przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej, pisanie CV.

Warsztaty były prowadzone poprzez rozmowy indywidualne i grupowe.

4. Szkolenia zawodowe:

- **Usługi gastronomiczne** – 7 osób, w wymiarze 54 godziny.

- „Opiekunka nad dziećmi, osobami starszymi i niepełnosprawnymi” - 14 osób, w wymiarze 156 godzin.
- „Nowoczesny sprzedawca + fakturowanie i obsługa kas fiskalnych” – 7 osób, w wymiarze 60 godzin.
- „Obsługa wózków widłowych” – 6 osób, w wymiarze 59 godzin.
- „Pracownik wykończenia wnętrz - malarz tapeciarz” - 7 osób, w wymiarze 75 godzin.
- „Pracownik wykończenia wnętrz – glazurnik” – 7 osób, w wymiarze 75 godzin.
- „Perfekt Pan/i Domu” – 7 osób, w wymiarze 80 godzin.
- „Technolog robót budowlanych i wykończenia wnętrz” – 16 osób, w wymiarze 176 godzin.
- „Sprzedawca magazynier” - 6 uczestników, w wymiarze 64 godziny.
- „Projektowanie terenów zielonych i ich pielęgnacja” – 6 osób, w wymiarze 69 godzin.
- „Glazurnik-posadzkarz” - 7 osób, w wymiarze 69 godziny.
- „Tynkarz- malarz” – 7 osób, w wymiarze 69 godzin.
- „Bukieciarz - florysta” – 5 osób, w wymiarze 66 godzin.
- „Podstawy rachunkowości i obsługa kas fiskalnych” - 6 osób, w wymiarze 60 godziny.

Beneficjenci otrzymali zaświadczenia o ukończeniu szkoleń zawodowych, dzięki którym zwiększyli swoje kwalifikacje zawodowe.

Sukcesem projektu było wyposażenie 108 osób w wiedzę i umiejętności z zakresu poszukiwania i utrzymania zatrudnienia oraz zwiększenia motywacji do samodzielnych działań mających na celu poprawienie sytuacji życiowej i zawodowej.

Wnioski i prognoza obszaru pomocy społecznej:

- Pomoc społeczna w gminie Rutki była podczas ostatnich pięciu lat adresowana w pierwszej kolejności do osób w wieku produkcyjnym. Znaczną część grupy odbiorców pomocy społecznej stanowiła młodzież oraz dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym, którym dofinansowano obiady w szkołach i przedszkolach.
- 776 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2014, co stanowi 13,16 % całej liczby mieszkańców gminy, liczba osób na przełomie trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie.
- Główną przyczyną korzystania z pomocy instytucji przez rodziny jest ubóstwo, bezrobocie, i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
- Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloproblemowe. W związku z tym, jest większe zapotrzebowanie na wzmoczoną pracę socjalną oraz wsparcie rodziny, dodatkowe

specjalistyczne doradztwo – psychologów oraz asystentów rodzinnych.

- W najbliższych latach będą narastały problemy z osobami w podeszłym wieku polegające na zapewnieniu im usług podtrzymujących samodzielne funkcjonowanie społeczne, a także częściową lub całodobową opiekę. Szacuje się, że liczba osób potrzebujących wsparcia będzie wzrastać.
- Należy prowadzić własne rozpoznanie i monitorowanie sytuacji osób zależnych niesamodzielnych ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność w gminie.

- ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Na terenie gminy Rutki funkcjonuje 3 organizacje pozarządowe:

- 1) Ochotnicza Straż Pożarna w Rutkach-Kossakach,
- 2) Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowo-Sportowe „KOS 1984” w Rutkach-Kossakach,
- 3) Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „CROCSS” przy Szkole Podstawowej w Grądach Woniecko.

Organizacje współpracują na stałe z samorządem gminy w celu: poprawy jakości życia, poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców gminy Rutki oraz integracji podmiotów realizujących zadania publiczne.

Zadania priorytetowe samorządu gminnego, wskazywane do realizacji wspólnie z ngo w latach 2010-2014 to :

- a) podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, ochrona dziedzictwa kulturowego,
- b) ochrona i promocja zdrowia,
- c) działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
- d) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- e) krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży,
- f) upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
- g) ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,

Poza trybem konkursowym każde przedsięwzięcie skierowane na rozwiązywanie konkretnego problemu społecznego lub integrację mieszkańców może zostać współfinansowane przez tryb pozakonkursowy. Gmina jest otwarta na inicjatywy społeczne. Na przestrzeni lat podpisywano umowy i przekazywano środki na realizację m. gminnego programu profilaktyki, bezpieczeństwo publiczne, dofinansowanie sportu czy ochronę zabytków. Liczba podpisywanych porozumień każdego roku jest inna i zależy od zgłoszonych potrzeb.

II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Strategia pozwala zaplanować plan rozwoju społecznego, przygotować działania zgodnie z wcześniej wypracowaną wizją. Przygotowane wnioski, prognozy i potrzeby zgłoszone przez instytucje poddano analizie podczas prac nad strategią. W ten sposób opracowano trzy najważniejsze **obszary problemowe**, które powinny stać się przedmiotem działań samorządu oraz całej społeczności gminy Rutki na lata 2016-2025.

I OBSZAR

związany jest z rozwojem aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, znajdujących się w szczególnie trudnym położeniu na rynku pracy.

II OBSZAR

związany jest z grupami najłabszymi w gminie, rozwojem systemu poradnictwa i wsparcia dla rodzin, osób starszych i niepełnosprawnych.

III OBSZAR

powstał w oparciu o potrzeby działań na rzecz rozwoju kapitału społecznego gminy.

1. WIZJA STRATEGICZNA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy, jaki chcieliby osiągnąć jej mieszkańcy do roku 2025. W trakcie prac nad strategią została zdefiniowana jako pozytywne wyobrażenie przyszłości.

**GMINA RUTKI TO MIEJSCE BEZPIECZNE I PRZYJAZNE,
GDZIE OSOBY I RODZINY ŻYJĄ GODNIE I AKTYWNIE**

Celem Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w gminie i destabilizujących życie mieszkańców. Wytyczone cele zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

Z zebranych oczekiwań, co do działań w obszarach rozwiązywania problemów społecznych, sformułowano cele strategii.

CEL I: ROZWÓJ RYNKU PRACY ORAZ WSPARCIE BEZROBOTNYCH

CEL II: WZMOCNIENIE RODZIN I OSÓB NAJSŁABSZYCH W GMINIE

CEL III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO W GMINIE

CEL STRATEGICZNY I

ROZWÓJ RYNKU PRACY ORAZ WSPARCIE BEZROBOTNYCH

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1) Współpraca podmiotów rynku pracy, PUP, publicznych i niepublicznych w obszarze przeciwdziałania bezrobociu.
- 2) Pozyskiwanie funduszy na aktywizację grup znajdujących się w szczególnie trudnym położeniu na rynku pracy.
- 3) Prowadzenie prac społecznie użytecznych, robót interwencyjnych, staży i kontraktów socjalnych dla osób nieaktywnych.
- 4) Umożliwienie odbywania staży na terenie gminy osobom młodym.
- 5) Promocja samozatrudnienia.
- 6) Wprowadzenie instrumentów preferencyjnych dla podmiotów gospodarczych, tworzących nowe miejsca pracy.
- 7) Doradztwo zawodowe, w tym dla rolników i rodzin rolniczych.
- 8) Działania edukacyjne dla osób prowadzących działalność agroturystyczną.
- 9) Podnoszenie wiedzy i kompetencji osób niepełnosprawnych.
- 10) Wspieranie form zatrudnienia i terapii osób niepełnosprawnych.
- 11) Wprowadzanie instrumentów aktywnej integracji.

- 12) Wprowadzanie działań i usług ekonomii społecznej.
- 13) Promocja gospodarcza gminy i podmiotów na terenie województwa i Polski, pozyskiwanie inwestorów.
- 14) Udział w szkoleniach dla pracowników samorządu/ngo w obszarze ekonomii społecznej.
- 15) Wspieranie działań utworzenia specjalnej podstrefy ekonomicznej.
- 16) Wsparcie przedsiębiorczości i aktywności lokalnej.
- 17) Wdrożenie poradnictwa zawodowego dla młodzieży.
- 18) Rozwój kompetencji cyfrowych.

CEL STRATEGICZNY II :

WZMOCNIENIE RODZIN I OSÓB NAJSŁABSZYCH W GMINIE

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1) Promocja dobrych praktyk na rzecz rodzin i dobrych wzorców wychowania.
- 2) Organizacja programów edukacyjnych i profilaktycznych.
- 3) Tworzenie partnerstw z kościołem i instytucjami pracujących na rzecz ubóstwa i wspierania osób starszych, niepełnosprawnych.
- 4) Zwiększenie dostępu do usług specjalistów, w tym terapeutycznych i medycznych.
- 5) Edukacja rodziców z trudnościami wychowawczymi poprzez pracę socjalną i asystenturę rodziny.
- 6) Koordynowanie prac Lokalnego Zespołu Interdyscyplinarnego.
- 7) Wsparcie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
- 8) Podniesienie wiedzy i umiejętności młodzieży w zakresie ryzykownych zachowań.
- 9) Propagowanie zdrowego stylu życia. Edukacja prozdrowotna dla osób starszych.
- 10) Zwiększenie kontroli sprzedaży alkoholu.
- 11) Zapewnienie dostępności do pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, logopedycznej, korekcyjnej itp.
- 12) Wspieranie rodzin osób uzależnionych.
- 13) Organizowanie form wsparcia rodziny oraz form dziennej opieki nad dziećmi .
- 14) Organizowanie grup wsparcia.
- 15) Wspieranie osób niepełnosprawnych w gminie. Udział w projektach celowych na rzecz osób niepełnosprawnych.
- 16) Współpraca z instytucjami, organizacjami, kościołami, związkami wyznaniowymi, które prowadzą akcje na rzecz ludzi ubogich, starszych, niepełnosprawnych, chorych.

- 17) Rozwijanie systemu opieki nad starszymi i przewlekle chorymi mieszkańcami.
- 18) Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Programu Wspierania Rodziny, Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii.

CEL STRATEGICZNY III :

ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO W GMINIE

KIERUNKI DZIAŁANIA :

- 1) Wspieranie rozwoju sportu szkolnego i innych zajęć rekreacyjnych.
- 2) Organizacja i prowadzenie świetlic integracyjnych.
- 3) Organizacja imprez sportowych, kulturalnych i artystycznych, w tym dla dzieci i młodzieży.
- 4) Prowadzenie klubów sportowych.
- 5) Rozwój form spędzania czasu wolnego opartego na potencjale szkoły i środowiska.
- 6) Poprawa dostępności i jakości (rozbudowa) infrastruktury edukacyjnej, cyfrowej, sportowej i kulturalnej.
- 7) Prowadzenie i rozwój przedszkoli.
- 8) Uruchomienie i prowadzenie punktów świetlicowych.
- 9) Organizacja i koordynacja wolontariatu.
- 10) Organizacja imprez kulturalnych i rekreacyjnych, wydarzeń dla osób starszych.
- 11) Prowadzenie stałych elementów edukacji osób starszych, w tym Klubu Seniora na terenie gminy.
- 12) Rozwój infrastruktury kultury, sportu i edukacji.
- 13) Wykorzystanie nowego okresu programowania EFS do realizacji lokalnych usług, rozwoju organizacji, grup.
- 14) Realizacja Gminnego Programu Współpracy z NGO.

2. HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII NA LATA 2016-2018

Nr	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
CEL I: ROZWÓJ RYNKU PRACY ORAZ WSPARCIE BEZROBOTNYCH				
2.	Pozyskiwanie funduszy na aktywizację grup znajdujących się w szczególnie trudnym położeniu na rynku pracy.	Ilość inicjatyw i projektów na rzecz grup w trudnym położeniu. Liczba partnerstw zawiązanych na rzecz tych grup.	PUP Zambrów, OPS, Urząd Gminy, instytucje pomocowe, instytucje edukacyjne, organizacje pozarządowe i kościelne.	Fundusze własne gminy, powiatu, PUP, EFS, EFRR, PROW, LGD i inne zewnętrzne
8.	Działania edukacyjne dla osób prowadzących działalność agroturystyczną.	Liczba szkoleń, warsztatów dotyczących wiedzy i umiejętności ekonomiczno-gospodarczych dla różnych grup społecznych, w tym rolników, ich rodzin.		
13.	Promocja gospodarcza gminy i jej podmiotów na terenie województwa i Polski, pozyskiwanie inwestorów.	Opracowanie planu promocji. Liczba wydarzeń, publikacji, upowszechniania materiałów na		

		terenie województwa i kraju. Wzrost liczby inwestycji.		
16.	Wsparcie przedsiębiorczości i aktywności lokalnej.	Organizacja pomocy doradczej, finansowej dla podmiotów i osób. Ilość małych firm usługowych, rolniczych, rękodzieła na terenie gminy.		
		Liczba inicjatyw skierowanych do przedsiębiorców: np. doradczych, finansowych. Liczba wydarzeń, projektów, programów skierowanych do społeczności lokalnej, liderów i organizacji. Liczba nowoutworzonych małych firm usługowych, rolniczych, rękodzielniczych itp. na terenie gminy.		

CEL II: WSPIERANIE RODZIN I OSÓB NAJSŁABSZYCH W GMINIE				
5.	Edukacja rodziców z trudnościami wychowawczymi poprzez pracę socjalną i asystenturę rodzinną.	<p>Liczba programów, projektów, wydarzeń profilaktycznych, edukacyjnych skierowanych do osób i rodzin.</p> <p>Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.</p> <p>Liczba rodzin objęta pracą socjalną.</p>	<p>OPS, Urząd Gminy, instytucje pomocowe, edukacyjne, szkoleniowe, dom kultury, szkoły, policja, organizacje pozarządowe i kościelne, grupy nieformalne.</p>	Fundusze własne gminy, MPIPS, EFS, PROW, LGD i inne zewnętrzne
4.	Zwiększenie dostępu do usług specjalistów, w tym terapeutycznych i medycznych.	<p>Liczba osób świadczących usługi specjalistyczne (prawne, psychologiczne, doradcze, logopedyczne)</p> <p>Liczba osób świadczących usługi specjalistyczne/usług terapeutycznych.</p> <p>Liczba osób świadczących usługi /usług medycznych na terenie gminy</p>		

		Wzrost liczby osób objętych wsparciem.			
9.	Propagowanie zdrowego stylu życia. Edukacja prozdrowotna dla osób starszych.	Liczba programów, projektów, wydarzeń profilaktycznych, edukacyjnych skierowanych do osób i rodzin. Liczba osób starszych objętych edukacją.			
		Wzrost zdrowego stylu życia wśród osób starszych i rodzin.			
CEL III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO W GMINIE					
Nr	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE	
3.	Organizacja imprez sportowych, kulturalnych i artystycznych, w tym dla dzieci i młodzieży.	Liczba programów, projektów, wydarzeń sportowych, kulturalnych, artystycznych skierowanych do osób i rodzin. Liczba dzieci i młodzieży objętych	Szkoły, Urząd Gminy, biblioteka, dom kultury, organizacje pozarządowe i kościelne, grupy nieformalne	Fundusze własne gminy, MIPIS, EFS, PROW, LGD i inne zewnętrzne	

		działaniami.		
		Liczba inicjatyw młodzieżowych.		
6.	Poprawa dostępności i jakości (rozbudowa) infrastruktury edukacyjnej, cyfrowej, sportowej i kulturalnej.	Liczba adaptowanych lokali. Liczba remontów instytucji. Ilość infrastruktury na terenie gminy. Wzrost dostępności do technologii cyfrowej.		
9.	Organizacja i koordynacja wolontariatu.	Powołanie koordynatora na rzecz organizacji i wolontariuszy. Liczba świadczonych usług przez wolontariuszy. Wzrost aktywności wolontariackiej w gminie, w tym wśród młodzieży i osób starszych.		

Realizacja strategii może odbywać się równocześnie przy wykorzystywaniu i budowaniu nowych programów celowych, projektów lokalnych w obszarach zdefiniowanych w dokumencie.

III. ZARZĄDZANIE I MONITOROWANIE STRATEGII

Zarządzanie i monitoring zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian.

Elementami skutecznego zarządzania będą przede wszystkim:

- a) **Wójt Gminy** odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz wsparcie koordynatora przy realizacji strategii.
- b) **Rada Gminy** pełniąca bieżący nadzór nad realizacją, czuwa aby przy tworzeniu budżetu uwzględniane były wybrane kierunki działania; uchwała zmiany w strategii.
- c) **Koordinator wdrażania Strategii - OPS**
 - gromadzi dokumentację związaną ze strategią,
 - prowadzi monitoring,
 - przedkłada informacje z realizacji Strategii /harmonogramu co trzy lata podczas sesji Rady Gminy.

Zapewnienie spójności z innymi dokumentami strategicznymi

Podmioty realizujące kierunki działania strategicznego i projekty powinny sprawować opiekę nad tym, aby zapisy strategii były uwzględniane w innych dokumentach programowych.

System aktualizacji:

Część programowa: cele, kierunki działań, harmonogram będzie poddawana przeglądowi i aktualizacji raz na trzy lata, po wprowadzeniu zmian Koordynator zobowiązany jest dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom informację o dokonanej aktualizacji.

Niniejszy dokument, po uchwaleniu przez Radę Gminy powinien być opublikowany na stronie internetowej gminy, a ponadto przekazany uczestnikom procesu planowania oraz wszystkim jednostkom i instytucjom, które zostaną zobowiązane do realizacji strategii.

PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach

- a) własnych zasobów samorządu,
- b) poprzez organizacje pozarządowe,
- c) poprzez inne instytucje zewnętrzne,
- d) w partnerstwach sektorowych.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej Strategii. Projekty i programy realizowane w ramach Strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań.

Monitoring

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą roczne dane Oceny Zasobów Pomocy Społecznej. Poza tym bazę tę będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i grup środowiskowych zebrane w trakcie spotkań Zespołu, dotyczące realizacji harmonogramu.

Informacja z realizacji Strategii będzie przedstawiana raz na trzy lata podczas sesji Rady Gminy przez Koordynatora. Odnosić się będzie do celów, kierunków działania i harmonogramu Strategii.

ZAKOŃCZENIE

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania władz samorządowych w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych, a tym samym tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Zasady budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. Zasada samopomocy – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi, zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. Zasada przezorności – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. Zasada solidarności społecznej – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. Zasada pomocniczości – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od Państwa.
5. Zasada partycypacji – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, by poszczególni ludzie mieli możliwości pełnej realizacji swoich ról społecznych, zaś poszczególne grupy mogły zajmować równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. Zasada samorządności – stanowi realizację takich wartości, jak wolność, podmiotowość człowieka; realizowana jest poprzez taką organizację życia społecznego, by jednostki i grupy miały zagwarantowane prawo do aktywnego udziału w istniejących już instytucjach społecznych i tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.

7. Zasada dobra wspólnego – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. Zasada wielosektorowości – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Rutki ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.